

EL TIEMPO,
Laiikas

RUGPIŪTIS - AGOSTO 1949 — II. METAI — Nr. 8 (12)

Saulėlydis
Lietuvoje

"Laiko" Garbės Leidėjai

Jonas Aukštikalnis, Emilija ir Antanas Bra-
zičiai, Emilija Čekauskienė, Katalina ir inž.
Jonas Čekauskai, Konstancija Deveikienė,
Bronius Eidukonis, Adolfiną Marta Geigaitė ir
Juozas Petras Šulnis, LAIMUTĖ ELENA ŠLA-
PELYTĖ - GRAUŽINIENĖ IR DR. KAZIMIERAS
GRAUŽINIS, LIETUVOS NEPAVIRŠTAS PA-
SIUNTINYS IR ĮGALIJOTAS MINISTRAS PIETŲ
AMERIKAI, Juozas Mušteikis, inž. Jonas Rama-
nauskas, Pranas Ramanauskas, Paulina ir
Vladas Urbiečiai.

PAIEŠKOMI ASMENYS:

Andriulaitienė Ona,
Beleišis Motiejus,
Filipavičius Juozas,
Galinaitis Jonas,
Grašis Andrius ir Veronika,
Gruzdai Albinas,
Trimakas Antanas,
Valinskas Kostas,
Vegneris Marija,
Zoruba Petras.

Durulis Kazys,
Grabauskas Vytautas,
Aleksėjūnas Zigmas ir
Radišausko Floriano
(mirusio Urugvajuje 1948 m. IV.12d.) giminės-
palikimo reikalu.

Viršpaminėtus paieško jų giminės. Dėl smulkmenų
prašoma kreiptis į Lietuvos Pasiuntinybę, calle 21
de Setiembre 2511, 6 piso, Montevideo, Uruguay.
Asmeniškai galima teirautis kasdien, išskyrus šven-
tadienius, priėmimo valandomis nuo 9 iki 12 val.

Pasiuntinybė

Montevideo, 1949.VII.15.d.

PADEKA

Mirus mano brangiai motinai, sunkiose mano liū-
desio valandose atjautusiems giminėms, draugams,
pažįstamiems, kaimynams ir Gyvojo Rožančiaus bro-
lijos nariams, ypatingai gi p. Z. Juknevičiui, pareiš-
kusiam viešą užuojautą per radiją, reiškiau didžiau-
sią padėką.

Monika Kiaušaitė — Petronienė

Jeį siuvėjas reikalingas,
Būk taupus, ekonomingas:
Drasiai ženki pas NENIŠKĮ,
Negaišuodamas nė biškį.

Siuva jis ir miesto frantams
Ir įtinka elegantams.
Nors pigiai paims siuvėjas,
Džiaugsies, į svečius nuėjęs!

JUOZAS NENIŠKIS

Didelis anglišku medžiagų pasirinkimas.
Céspedes 2485 (altura: Cabilo 1200)
Belgrano, Bs. Aires — T. E. 73, Pampa 2916

PARENGIMAI LIETUVIŲ SALĖJE BRASIL 835. AVELLANEDA

RUGPIŪČIO 6. d., ŠEŠTADIENĮ: Tautinis An-
samblis stato Kasparo Veličkos 2-jų veiksmų
pjėsę "ŠIENAPIŪTĖ" su naujomis dainomis ir
tautiniais šokiais. Bilietai gaunami iš anksto.
Pradžia 20 val. punktualiai. Po programos šo-
kiai, griežiant orkestrui.

RUGPIŪČIO 14 d., sekmadienį: Pirmas Ar-
gentinoje lietuvių SKAUTŲ vakaras su vaidi-
nimu ir įdomia programa, po kurios bus šo-
kiai. Pradžia 17 val.

RUGPIŪČIO 20 d., ŠEŠTADIENĮ: Arg. Liet.
JAUNIMO draugijos vakaras su nauju vaidini-
mu ir kita programa. Po programos — šokiai.

RUGPIŪČIO 21 d., SEKMADIENĮ: Tremtinių
Vaikams Globoti Moterų Komiteto ARBATĖ-
LĖ.

RUGPIŪČIO 28 d., SEKMADIENĮ: J. Gilvy-
džio teatras "Vytis" rodo FILMUS APIE LIE-
TUVA ir kt. Po to šokiai. Pradžia 17 val.

RUGSĖJO 3 d., ŠEŠTADIENĮ: Šeimyniškas
VYČIŲ Vakaras su įdomia programa ir šokiais.

RUGSĖJO 11 d., SEKMADIENĮ: Lietuvai Išlai-
svinti Centras Argentinoje ruošia didelį Rug-
sėjo 8 d. — TAUTOS ŠVENTĖS minėjimą. Prieš
pietus 10.30 val. iškilmingos pamaldos Aušros
Vartų lietuvių parapijos bažnyčioje. Po pietų
Lietuvių Salėje viešas aktas su oficialiąja ir
menine dalimi. Pradžia 17 val.

"LAIKO" REDAKCIJOJE GAUNAMOS KNYGOS:

1. C. Verax, LUTUANIA ENTRE FUEGO CRU-
ZADO. 478 psl. gausiai iliustruota knyga apie Lietu-
vą su 2 žemėlapiais, išleista Bs. Airose 1944 m. Ge-
riausia dovana savicsiems ir svetimiems. Kaina tik
\$ 5.—.

2. C. Verax, EUROPA O GENGHIS KHAN? LI-
TUANIA Y LA URSS. Su Lietuvos žemėlapiu. 120
psl. Kaina \$ 1.50.

3. Jurgis Mantas, LIETUVA BOLŠĖVIKŲ OKU-
PACIJŲ. Bs. Aires 1948. Iliustruota, 136 psl. Kai-
na \$ 3.—.

4. Juozas Kėkštai, DIENA NAKTIN. Elėraščiai.
Bs. Aires 1947. Kaina \$ 2.—.

5. J. Slowacki, MANO PALIKIMAS. Vertė J.
Kėkštai. Bs. Aires 1948. Kaina \$ 1.—.

6. Stasys Yla, MEILĖ. Šv. Sosto Delegatūros II
leidimas. 48 psl., kaina \$ 1.50.

7. Petras Maldeikis, SEKSUALINIS AUKLĖJI-
MAS. Šv. Sosto Delegatūros leidinys. 40 psl. Kaina
\$ 1.—.

8. Stasys Yla, 12 Pasikalbėjimų su mažaisiais apie
Jėzų. Šv. Sosto Delegatūros leidinys. 32 psl. Kaina
\$ 0.50.

9. Marija Pačkauskaitė, MERGAITĖS KELIAS
Šv. Sosto Delegatūros leid. 104 psl. Kaina \$ 2.50.

10. Jonas Gutauskas, DIDYSIS SVEČIAS. 32 psl.
Kaina \$ 1.—.

Kun. Dr. K. A. Matulaitis M.I.C., šventųjų gyve-
nimai kiekvienai metų dienai. Marijonų leidinys,
Chicago 1949.

ALIANȚĂ ADERĂ AMU AI

EL TIEMPO

Laikas

MĖNESINIS LIETUVIŲ ŽURNALAS
LEIDŽIAMAS BUENOS AIRES'E
REDAGUOJA: REDAKCINĖ KOLEGIJA

REVISTA MENSUAL LITUANA

Director Responsable: P. Casimiro Vengras
Redakcijos ir Administracijos adresas: Mendoza 2280,
Avellaneda, Buenos Aires (Argentina) T. E. 20-9027
PRENUMERATOS KAINA: Argentinoje metams 10
pezų, pusei metų 5 pezai, atskiras numeris 1 pezas.
Uruguay'uje metams 4 Urug. pezai. Šiaurės Ameri-
koje ir kitur metams 2 doleriai.

Rugpiūtis - Agosto 1949 II Metai — Nr. 8 (12)

VIENERI METAI

Mielas "LAIKO" Skaitytojau,
Savo rankose laikai jau 12 "LAIKO" numeri. Lygiai prieš vienerius metus jis pradėjo lankyti Tavo pastogę. Ne skystis ar bartis jis ėjo pas Tave, bet tik pabuvoti su Tavim, kaip draugas. Kaip laikas, kuris žydinčiais vijokliais išpina apgriuvusius mūrus, o gumbuotus medžių kamienus pridengia žaliu samanų aksomu. Kuris gydo gilius žaizdas, tildo senus vaidus, o ant priešų kapo leidžia suželti žolei ir krūmams, iš kurių pasigirsta visa atleidžianti lakštingalos daina.

"LAIKAS" ne atsitiktintai atsirado mūsų kolonijoje. Už jo pečių stovi gaivalingas kultūrinio ir dvasinio atgimimo judėjimas, kuris kasdien stiprėja, auga ir plečiasi iš savo natūralaus centro Avellanedoje. "LAIKAS" yra šito sveiko lietuviško atgimimo organas, kuriame bendradarbiauja visos kūrybingos mūsų kolonijos pajėgos. Jo Garbės Leidėjų pavyzdys neranda sau lygaus visoje išeivijos istorijoje, o susipratusių tautiečių parama ir sparciai augančios prenumeratos prašoka visas pradžioje turėtas viltis.

Kartu su Tavim, Mielas Sakitytojau, žengia "LAIKAS" į antruosius metus. Jis Tavęs neapvils, nes Tu jo neapvils. Tu surasi jam bent vieną naują skaitytoją, o jis Tave lankys kaskart vis gražesnis, įdomesnis ir naudingesnis. Jis savo žodį ištesės, nes Tu jį ištesėsi!

Redakcija ir Administracija

Diplomatinės darbuotės dešimtmetis P. Amerikoje

Šiomet sukanka 10 metų kaip Dr. Kazimieras Graužinis eina garbingas Lietuvos Nepaprasto Pasiuntinio ir Įgalioto Ministro pareigas Pietų Amerikoje.

Dr. K. Graužinis gimė 1898 m. rugsėjo 14 d. Vilniaus krašte, ten ir mokėsi. 1917 m. Voroneže baigė lietuvių gimnaziją aukso medaliu. Įstojęs savanoriu kūrėju į Lietuvos kariuomenę, baigė Karo Aviacijos Mokyklą, tarnavo Vilniaus Komendantūroje, o vėliau Generaliniame štabe.

Aukštąjį mokslą baigė Paryžiaus Universitete Teisių fakultete, kur 1927 m. apgynė disertaciją "Vilniaus klausimas" su pažymėjimu labai gerai ir įgijo teisių daktaro laipsnį. Paryžiuje taip pat baigė Politinių Mokslų Mokyklos diplomatinę sekciją.

Liet. Užsienių Reikalų Ministerijos tarnybon įstojęs 1922 m., buvo pasiuntinybių sekretorium Kopenhagoj, Berlyne, Paryžiuje ir Rygoje. 1932-39 m. garbingai ėjo Lietuvos Chargé d'Affaires pareigas prieš Šv. Sosto. Prieš 10 metų atvyko į P. Ameriką, kur sumaniai ir ryžtingai eina Lietuvos Nepaprasto Pasiunti-

nio ir Įgalioto Ministro pareigas, nepaisant Maskvos agentų pinklių ir pastangų jį kaip nors "likviduoti". Nuo tiesioginių savo pareigų atliekamą laiką p. Ministras sunaudoja lietuvių sąmonijimui, ruošdamas viešus aktus, paskaitas ir rašinėdamas spaudai. — Beveik kiekviename "LAIKO" numeryje randame paties p. Ministro parašytų arba jo inspiruotų straipsnių, informacijų ar pareiškimų.

Ponia Laimutė Elena Šlapelytė-Graužinienė yra taip pat vilnietė, gimusi ir augusi pačiame Vilniuje, kur 1924 m. baigė Vytauto Didžiojo gimnaziją, o 1929 m. įsigijo Vilniaus Universiteto diplomą teisių magistrės laipsniu. Tais pačiais metais sukūrė šeimą su Dr. K. Graužiniu ir pavyzdingai augina tris dukreles: Laimutę, Reginą ir Mildą.

Argentinoje ir Urugvajuje p. Graužinienė pasižymėjo kilniais labdaros darbais lietuvių tremtinių vaikučių Europos šelpimui. Ji vadovauja ir tam tikslui įkurtai lietuvių draugijai Argentinoje ir Urugvajuje. Kartu ji nuosiūdziai sielojasi ir visokeriopai remia kultūrinę mūsų kolonijų veiklą bei spaudą. Malonu

konstatuoti, kad p. Graužinienė sutiko būti nuolatine mūsų laikraščio, ypač jo "Motery Skyriaus" bendradarbe.

Atžymėdami savo garbingos diplomatinės darbuotės dešimtmetį P. Amerikoje, Ministras Dr. K. Graužinis su Ponia išleidžia šį paminėtinį "LAIKO" numerį.

Sveikindami J. E. Lietuvos Ministrą su Ponia jų diplomatinės darbuotės P. Amerikoje dešimtmečio proga, reiškiamo visišką savo lojalumą Nepriklausomos Lietuvos Ministrui ir dėkojame už parodytą palankumą bei paramą "LAIKUI".

Francis Borarys

Dr. TISO SLOVAKŲ DIDVYRIS

Mons. Dr. J. Tiso, slovakų tautos didvyris, yra viena iš daugelio aukų, kurias po šio antrojo pasaulinio karo Maskvos agentai pasistengė apšaukti karo nusikaltėliais ir sunaikinti.

Jau po pirmojo pasaulinio karo Dr. J. Tiso vadovavo slovakų tautai kovoje dėl savo teisių. Jo dėka Slovakija išvengė hitlerinės okupacijos ir tapusi nepriklausoma, ypačiai socialinėje ir darbo srityse pasidarė pavyzdžiu kitoms tautoms. Darbininkų teisės buvo apsaugotos ir ginamos ne teorijoje, bet praktiškame gyvenime. Buvo įvestas socialinis aprūpinimas senatvėje, nemokamas gydymas, apmokamos atostogos. Pagal socialinių enciklikų siūlomą dėsnį, darbininkai gaudavo tam tikrą nuosimtį iš savo fabriko pelno. Darbininkų dalyvavimas fabriko pelne kartu buvo labai naudingas ir darbdaviui, nes darbininkai patys pasijuto suinteresuoti, kad jų fabrikas gerai veiktų ir turėtų ko daugiausia pelno.

Dėja, Dr. Tiso nebuvo palaankus komunistams. Už tai sovietiniai agentai jam nedovanojo. Paėmę valdžią, Dr. Tiso tuojau uždarė j kalėjimą ir vadinamam "liaudies teisme" nuteisė pakarti. Prieš įvykdant mirties sprendimą, j kalėjimą buvo pasiūsti budeliai, kad paskutinį kartą išlietų ant beginklės aukos raudonąjį pyktį. Budelių kankinamas, Dr. J. Tiso kalbėjo: "Savo sielą atiduodu Dievui, širdį tautai, gi su kūnu darykite, ką norite... Viešpatie, atleisk jiems, nes nežino, ką darą". Žuvo 1947 m. balandžio 18 d. Jo didvyriškąjį dvasia vis labiau kyla slovakų tautoje, o komunistinės propagandos sukaldintas pasaulis vis labiau gerbia jo atminimą.

K. A. V.

GERIAUSIA DOVANA SAVIEMS IR SVETIMIEMS

"LAIKO" Administracijoje galima gauti gausiai iliustruotą Casimiro Verax knygą "LITUANIA ENTRE FUEGO CRUZADO". 478 psl. su 2 žemėlapiams. Tai geriausia dovana saviesiems, ypačiai čia gimui jaunimui, ir svetimiesiems. Kaina tik \$ 5.—

RUSIA PERDERIA UNA LARGA BATALLA, PREDICE UN GRAL. LITUANO

Gral. Stasys

Rastikis

"Rusia no podría vencer en una guerra a largo plazo, pese a las posibles victorias del comienzo en Europa", declara a su llegada a Nueva York como refugiado inmigrante, el general Stasys Rastikis, quien comandó los ejércitos lituanos desde 1934 hasta 1939.

"El Ejército Ruso, pese a la opinión popular en contrario, no es lo fuerte que se cree en Europa. Abundan las desertiones; hace poco en Alemania la oficialidad entera de un regimiento escapó hacia la zona occidental.

"Por otra parte, crece con la consiguiente amenaza para el Soviet, el movimiento de resistencia en Ucrania, Lituania y Polonia. En caso de guerra, Rusia sufrirá descalabros al querer mantener en línea a las tropas y al pueblo."

El levantamiento del sitio artificial de Berlín es tan sólo "una maniobra táctica... Sólo la fuerza puede hacer desistir a Rusia de su empresa de dominación universal", agregó.

El general Rastikis estudió en el colegio militar de Tiflis, en Rusia, y en la Academia Militar de Dresden en Alemania; fué ministro de defensa y comandante en jefe del ejército de Lituania; en 1939 tocóle conferenciar con Stalin y otros miembros del Politburo.

En 1941 hubo de huir ante la invasión rusa de su patria; los soviets capturaron a su esposa y a sus tres hijos, la menor de las cuales pereció en un campo de Siberia. Ha sido imposible rescatar a las demás.

Viajó a América este militar lituano en el transporte de guerra estadounidense "Marine Marlin", en unión de otros 883 desplazados que harán de Estados Unidos su nueva patria. En el mismo día llegaban a puertos del Atlántico los transportes "General Howze", con 944 refugiados, y "Mercy", con 437, con lo que suman unas 27.360 las personas desplazadas que se acogen a la ley especial de inmigración aprobada en junio de 1948.

"El Bien Público" 1949. VI. 19 d.

Neatsaukiama ištarmė

Š. m. liepos 14 d. buvo paskelbta Popiežiaus Pijaus XII bulė, kuria ekskomunikuojami, t. y. atskiriami nuo Katalikų Bažnyčios viso pasaulio komunistai ir jų rėmėjai. Šalimais paduodame svarbiausiąjį bulės tekstą. Ši ekskomunika reiškia, kad katalikui nevalia priklausyti prie komunistų partijos. Taip pat nevalia priklausyti prie tokios socialistų partijos, kuri eina išvien su komunistais (social-fuzionistai). Katalikui griežtai uždrausta spausdinti, platinti, slėpti arba skaityti komunistines knygas, brošiūras ir laikraščius. Katalikui draudžiama balsuoti už komunistus ir kitas partijas, kurios eina išvien su komunistais. Katalikui draudžiama duoti piniginę ar moralinę paramą bet kokiems komunistų tikslams. Kas bet kurio išvardintų uždraudimų nepaisys, automatiškai yra ekskomunikuotas, t. y. pats save atskiria nuo Katalikų Bažnyčios. Ekskomunikuotajam negali būti teikiami joki bažnytiniai sakramentai ir kiti religiniai patarnavimai: jis negali prieiti išpažinties, priimti šv. Komunijos, Suvirtinimo ar Paskutinio patepimo, negali gauti moterystės sakramento. Negali būti katalikiškai laidojamas ir už jį negali būti laikomos jokios viešos šv. mišios ar kitos pamaldos. Negali, nes jis nesiskaito Katalikų Bažnyčios nariu.

Kaip matome, komunistų ekskomunika yra esmėje religinis, o ne politinis aktas. Užsitraukęs ekskomuniką ir norįs grįžti atgal į Katalikų Bažnyčią, komunistas turi kreiptis į kunigą ir per jį prašyti dovanojamas. Tai gali įvykti visiškai slaptai, nes nereikia viešai spaudoje ar susirinkime paskelbti. Svarbu tik, kad grįžtantysis išstotų iš komunistų partijos ir griežtai atsisakytų bet kokių viršminėtų veiksmų, kurie baudžiami ekskomunika.

Pijaus XII bulė įnešė daug naujos šviesos į šių dieną pasaulio chaosą. Ji reiškia, kad Katalikų Bažnyčia pakėlė žūtbūtinės dvikovos pirštinę, kurią jai jau seniai yra metęs

bedieviškasis komunizmas. Ji reiškia, kad niekuomet negalės būti taikos tarp Katalikų Bažnyčios ir komunizmo, nes bulės ištarmė yra neatsaukiama. Neatsaukiama, nes labai gerai apgalvota visoje savo esmėje ir galimose pasėkose.

Nėra įmanoma šioje vietoje bent kiek plačiau pasisakyti, kodėl krikščionybė joku būdu nėra suderinama su komunizmu ir kodėl buvo reikalinga imtis tokios griežtos priemonės, kuri skaudžiai paliečia ištus milijonus žmonių visame pasaulyje. Tikimės tuo klausimu pasisakyti kita proga. Šioje vietoje tenka trumpai suminėti vieną priekaištą, kurį mėgsta kartoti lėkšti svajotojai apie sąžinės laisvę: esą bulė varžo sąžinės laisvę, uždraudama katalikams būti komunistais. Tačiau ar yra sąžinės laisvės varžymas, kai reikalaujame, kad lietuvis neparsiduotų ir neremtų Lietuvos priešų arba kad prisiekęs ištikimybę savo žmonai negyventų su kita? Kiekvienas krikščionis jau per krikštą prisiekia garbinti ir būti ištikimas Dievui, tai ar yra jo sąžinės laisvės varžymas, jeigu reikalaujama, kad jis nesusidėtų ir neremtų bedieviškojo materialistinio komunizmo, kuris visur ir visuose frontuose kovoja su Dievu ir tikėjimu į Jį, kaip į nuodingąjį masių opiumą? Ne: tapdamas komunistu

ar remdamas juos, krikščionis pats sulaužo bažnyčiai duotąją priesaiką ir pameta ją.

Bukapročiai saloninės "sąžinės laisvės" mėgėjai nuduoda nematą, kaip kiekviena partija išmeta tuos narius, kurie nukrypsta nuo partijos linijos ir dirba jos priešų naudai. Apie komunistiškąją "ekskomuniką" jau netenka nė kalbėti: jų "valymas" reiškia neištikimųjų sunaikinimą, o ne išmetimą iš partijos. Užtenka tik suminėti nukrypčiusiuosiuos generalinės partijos linijos "paklydėlius" Trockį, Buchariną, Zinovjevą, Tuchačevskį, Putną, Jegorovą, Ždanovą ir dešimtis milijonų žuvusiųjų ir žūstančiųjų Sibiro priverstinio darbo vergų stovyklose, kad turėtume šio-

APAŠTALŲ SOSTO BULĖ

1. Draudžiama būti nariu ir rėmėju komunistų partijos.
2. Draudžiama leisti ir platinti spaudinius ir atsišaukimus, kuriuose skelbiamas ir remiamas komunistinis mokslas arba veikla, o taip pat ir rašyti juose.
3. Draudžiama tikintisiems krikščionims, sąmoningai ir laisvu noru dalyvaujantiems 1 ir 2 paragrafų nurodytuose veiksmuose, priimti Šventus Sakramentus.
4. Tikintieji krikščionys, kurie išpažįsta materialistinį ir antikrikščionišką komunistų mokslą, pirmoje eilėje tie, kurie jį gina ir platina, automatiškai, kaip atsimetėliai nuo katalikų tikėjimo, ekskomunikuojami.

Sukilimas prieš ponias ir ponus

(Poeto šauksmas ir kalbininko atsakymas)

Liaudiškos kilmės mūsų tauta, pasižyminti turtinga, sena ir skambia kalba, pritrūkusi vokiškojo Herr, prancūziškojo Monsieur, ispaniškojo Señor, angliškojo Mister, rusiškojo Gospodin atitiktens — pasisavino svetimąjį PONA ir jį iki šiai dienai tebevartoja. Ponas, kaip ir daugelis kitų svetimybių, neatsiradus jam tinkamo pakaito, teršia mūsų turtingą, skambia ir gražią kalbą.

Šiuo reikiniu pasipiktinęs FAUSTAS KIRŠA "Mūsų Kelio" 8 (198) nr. šaukia kalbininkus ir visus lietuvius į kryžiaus žygį prieš ponias ir ponus, reikalaujamas kalbos nušvarinimo nuo šių svetimybių. Poetas rašo:

"Koks ilgas kelias, kol mūsų kalbos mokovai mūsų kalbą nušvarino nuo svetimybių. Ujezdai, uradnikai, dziegoriai, gazietos, zerkolai ir t. t. paliko praeityje. Jų atgimimas neįmanomas ir sunkiai įsivaizduojamas, kaip jie galėjo gyvais be humoro žodžiais būti kalboje. Ir šiandien mūsų kalbininkai dideliu kruopštumu veja svetimybes..."

...Kodėl iki šiol mūsų kalbininkai amnestuoja gyvybę žodžiams poniai ir ponui? Neseniai taip jautriai kankino mūsų brangią technikos dovaną parkerį, kaip jį lietuviškai nusakyti, o patys kalbininkai nori būti ponai."

Atpasakojęs žodžio ponas nelietuvišką kilmę ir konstatavęs faktą, kad Amerikos lietuviai teisingai purkštuoja prieš nuolat kartojamą poną, F. Kirša prieina išvados, kad jau atėjo laikas paguldyti poną ir poną į "minkštus patalus" šalia gaziųjų ir dziegorių. Ieškodamas pakaito, straipsnio autorius sumini visus mūsų turimus: tu, jūs, tamsta, viešpats, tautietis, pilietis, bičiulis ir t. t. galop siūlo:

"...Pasakymai: tamsta, profesoriau, man nepatinki; tamsta, ūkininke, gerai javus sėji, visiškai išsiverstini be pono priedėlio... Oficialiai pagarbai reikšti, kuri tėra sausa forma, visiškai tinka žodis viešpats. Sakysim: Viešpačiui Jonui Tūzui, Canada".

Dorodamas poną ir panelę, F. Kirša tęsia:

"Dažnai teko susidurti, kad vyras, supažindindamas savo žmoną, sako: Čia mano moteris... Kodėl mes negalime duoti moteriai moters, o mergaitei mergaitės vardo?..."

...Garbinkim bubnais ir litaurais, bet negarbin kim tarsi žodžiais, kurie priešingi širdžiai..."

kį toki vaizda to skirtumo, koks yra tarp krikščioniškosios ir komunistiškosios ekskomunikos. Atsiminkime tik, kokiomis priemonėmis stengiamasi sulikviduoti neseniai "ekskomunikuotasis" jugoslavų maršalas Tito, kad turėtume vaizdą palyginimui krikščioniškųjų ir komunistiškųjų priemonių.

...Viešpatie Redaktoriau, atspausdink šitą mano apeliaciją!"

Šiuo patetišku kreipsniu Faustas Kirša baigia savo apmąstymus.

Prof. PR. SKARDZIUS "Mūsų Kelio" 22-23 (212—213) nr., kaip kalbininkas dalyką giliai ir šaltai apsvaistęs, F. Kiršos iškeltu klausimu štai ką rašo:

"Kad ponas yra slaviškas, visi gerai žinome. Kad pono tradicijos ir atsiminimai mums yra spiginas akibrokštas, irgi nenaujiena. Pats žodis ponas kaip žodis dar būtų pusė bėdos, bet jo reikšmė, su juo susiję įvaizdžiai mummyse vis sukelia nemalonių jausmų ir kartais net kartumo. Ir tikrai: ponas plačiau mūsų visuomenei, ypač kaimiečiams, yra ne kas kitas, kaip dvarininkas, dvaro savininkas, išnaudotojas, baltarankis, nedarbininkas, žodžiu — visiška darbininko priešybė. Šitą nemalonų pono prieskonį ypač sukelia dar daugelio prisimenami baudžiavos laikai, kada ponai mūsų kaimiečiais, t. y. tikraisiais lietuviais, arė ir akėjo, jų tikrais žmonėmis nelaike, galėjo juos kaip gyvulius pirkti ir parduoti ir t. t. Todėl visiškai suprantama, kad amerikiečiai lietuviai, kurių nemaža dalis yra prieš kelias dešimtis metų išvykę iš Lietuvos, šiandien poną dažnai prisimena su dideliu rūgštumu: gyvenant laisvame, demokratiname krašte, jiems nenoromis sukyla tų laikų vaizdai, kada Lietuva anot A. Baranaisko, buvo tamsi ir juoda, kada ponas, arba šlektas, buvo turtingas ir visagalis, o paprastas muzikėlis vilko sunkų jungą, didžiausiam skurde ir tamsybėje tūnoje. Bet ir pačioje Lietuvoje gyvenantiems ponas nebuvo visai artimas draugas: kaimiečiai ir nepriklausomybės laikais laikė jį ne savo tarpo žmogumi; juo daugelis mėgo tituluotis ir kitus vadinti tik miestiečiai, valdininkai ir visokie „tiligentai“. Ypač ponavimosi mada buvo įsikerojusi kiek praturtėjusiųjų geriau už juodadarbius gyvenančiųjų tarpe. Tačiau tokių „ponų“ buvo tik mažuma: nemaža sąmoningų, nuoširdžių lietuvių kilusių iš kaimo, kiek galėdami vengė pono ir stengėsi kitokiais pavadinimais verstis".

Toliau profesorius Nagrinėja siūlomus pakaitus ir plačiau sustoja prie F. Kiršos viešpačio:

"Visos ligšiolinės siūlytos psiemonės nėra visai tinkamos. Pats viešpats iš pradžios tėra buvęs tik viešs, t. y. kiemo, jame gyvenusios kilties valdovas, visai panašiai, kaip kad slavų župan, iš kurio yra sutrumpintas pan (iš čia mūsų ponas) seniau buvo tik župos, t. y. tam tikros apylinkės, apskrities ar apygardos valdytojas arba viršininkas. Pirmoji šio sudėtinio žodžio dalis vieš - seniau reikė ne viešas, kaip kad klaidingai mano F. Kirša, bet tai, kas iš pradžios buvo lenkų vieš "kaimas" (iš viš), gotų weihš „kaimas, miestelis“, lot. viens „namų grupė, kaimas, miestelis“, (iš voicos) ir kt. Todėl seno-

vės indų kalboje viš - patis dar tebėra „namų šeimininkas (Hausherr), bendruomenės galva“ (viš — čia yra „gyvenamoji vieta, namas“). Senesnę reikšmę dar rodo ir mūsų viešė „kiemas“, kuri balsių kaitos lapsniu santykiauja su sen. indų viš-; pvz. Daukša savo postilėje rašo: (Kristus) užgimė viešėje, lenkų („w gościnie“), prie kelio. Viešė „kiemas“ dar slypi ir išvestiniame veiksmažodyje viešėti: kaip kieminėti reiškia „kieme būti, svečiuotis“, taip viešėti yra „viesėje, t. y. kaime, svečiuose būti“. Taigi ir vieškelis iš pradžios buvo abstraktus būdvardis viešas, t. y. vieškelis „torowa, publiczna droga, gościniec, Landstrasse“ buvo suprashtas kaip viešas kelias. Šitą pereiną dar aiškiai galime pastebėti mūsų liaudies dainų kalboje. Todėl ir viešpats nėra buvęs „viešas (t. y. atviras, orus) pats, — jis iš pradžios tėra buvęs tik kaip jau minėtas viešės (kiemo) šeimininkas, valdovas, t. y. tos pat rūšies, kaip ir mūsų ujamasis ponas. Dabar viešpats mūsų kalboje yra „suverenus valdovas, ciesorius, galiūnas“. Perleidęs smulkesnį „poniškumą“ vėlesniam slavų atėjūnui ponas, jis, viešpats, toliau buvo vartojamas didingesne reikšme, pvz: viešpats, Dievas, pasaulio viešpačiai (valdovai, galiūnai), padėties viešpats „Herr del Lage“ ir t. t. Todėl dabar yra nelengva paprastą žmogelį, lig šiol eiliniu ponu vadinant, imti iš karto viešpačiu tituluoti; pvz. viešpats Faustas Kirša skambėtų kažkaip nepaprastai, iš dalies net juokingai...“

Pr. Skardžius daro išvadą, kad aiški slavybė ponas mums yra visiškai svetima ir nenatūrali, bet jam visiškai tinkamo pakaito neturime. Jis yra su rizgęs su netolima sunkia mūsų praeitimi. Kiek mes galėsime atsiriboti nuo „poniškos praeites“ — daugumas lietuvių niekadoms nėra buvę „ponais“ — tiek atsikratysime ir dabartinio savo „ponavimo“. Taigi dabar gali būti tik vienas patarimas: kur galėdami nebevertokime daugiau pono! (L)

„DRAUGUI“ 40 METŲ

Šiomet sueina 40 metų nuo lietuviškojo dienraščio „DRAUGAS“ pasirodymo. Apie rugpiūčio pabaigą pasirodys specialus sukaktuvinis šio visų mėgiamo dienraščio numeris. Šiuo metu „DRAUGAS“ yra subūręs apie save geriausias plunksnas š. Amerikos išeivių ir tremtinių tarpe. Jo leidykla yra užsibrėžusi kasmet išleisti galimai draugiau naujų lietuviškos poezijos, dailiosios literatūros, meno ir mokslo knygų.

Šia taip garbinga proga „LAIKAS“ sveikina „DRAUGĄ“ ir linki jam geriausios kloties mūsų tautai taip svarbiame spaudos darbe, kuris neabejotinai atneš geriausių vaisių.

● Šv. Cecilijos Choro įdainuotų Lietuviškų Plokštelių

galima gauti: Lietuvių Parapijoje Avellanedoje, pas reikalų vedėją p. K. Misiūną ir per bet kurį šv. Cecilijos choro narį.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ ARGENTINOJE

Susivienijimas Lietuvių Argentinoje yra jaunesnysis to paties vardo savišalpinės organizacijos brolis Šiaurės Amerikoje. Jis gimė tuo pačiu metu, kai Europoje išliepsnojo pirmasis pasaulinis karas, t. y. 1914 m. liepos 14 d. Jo tikslas yra išreikštas 5 ir 6 naujųjų Įstatų paragrafuose: „Draugijos tikslas yra gerinti savo narių ekonominę padėtį ir kelti jų kultūrinį susipratimą. Pirmasis Dr-jos tikslas yra savišalpa. Savo tikslo siekdama, Dr-ja steigia ir išlaiko: a. savišalpos ir ligonių apdraudimo kasas, globos komitetus, darbo biurus ir kitas socialinio pobūdžio įstaigas; b. vartojų bendroves, kooperatyvus, klubus ir valgyklas; c. knygy-nus; d. ruošia paskaitas, kursus, spektaklius ir pasilinksminimo vakarus“.

1927-29 krizės metais prasidėjo nauja stipri emigracija iš Lietuvos. Pradžioje senieji amerikoniai iš augšto žiūrėjo į naujai atvykstančius tautiečius, o šieji jų organizaciją laikė atgyvenusiu padaru. Tačiau kantrusis laikas visus suartino. Susivienijimo narių skaičius išaugo, o vadovybė pamazū perėjo jaunosioms jėgoms. Šiandien ši lietuvių organizacija jau turi 6 skyrius, virš 600 narių ir apie 100.000 pežų nuosavybę. Turi gražią lietuvišką biblioteką.

Rašančiam šias eilutes teko būti šios dr-jos Centro valdybos sekretorium, pirmininku ir knygvedžiu. Jam yra žinoma, kiek darbo ir rūpesčio reikia įdėti valdybos nariams, kad dr-ja išsilaikytų ir plėstųsi, ypačiai po to, kai visos savišalpinės draugijos įstatymu buvo įjungtos į vietinę bendrą savišalpos draugiją „Sociedad Mutualista“. Susirinkimai ir posėdžiai dabar jau daromi lietuvių kalba, tik protokolai turi būti išverčiami į vietinę kalbą. Šiuo metu knygas veda žinomas „LAIKO“ bendradarbis Leonardas Sruoga. Šiai senai lietuviškai draugijai ypačiai daug nusipelnę yra: G. Šimkūnas (jam pirmininkaujant išigyta nuosavybė), St. Majauskas, A. Šiaudvytis, J. Kašdaila, A. Pilypas, J. Sereika, Pr. Stalioraitis (vienas iš pirmųjų dr-jos kūrėjų) ir daugybė kitų skyrių veikėjų, kurių dėka S. L. Arg. žengė ir žengia pirmyn.

Reikia tik palinkėti, kad šis gražus, jau 35 metai nenuilstamai vedamas lietuviškas darbas susilauktų plataus atgarsio naujai atvykstančiųjų tautiečių tarpe, kurių bendradarbiavimas neabejotinai atneštų gražių vaisių visiems. A. Jakubauskas-Putinas

SKAITYTOJAU,
AR NE METAS ATNAUJINTI
„ L A I K O “ PRENUMERATĄ?

Poetas Jurgis Baltrušaitis

"Kas tolio ieško, nors eina vienas,
Meldžias už mūsų tėvų rugienas..."

("Ašarų vainikas")

Jurgis Baltrušaitis gimė 1873 m. gegužės 3 d. Paantverdžių sodžiuje, Skirsnemunės valsčiuje, Raseinių apskrityje. Iki dešimtų metų jis buvo namie. Čia vystėsi laki vaiko vaizduotė, beklausant motinos pasakų, senų Lietuvos padavimų ir beganant bandą Nemuno pašonėje.

Pirmasis jo mokytojas buvo kun. Žakevičius, kurio dėka tėvai sutiko leisti Jurgutį į mokslą. 1885 m. būsimasis poetas įstojo į gimnaziją Kaune. Jau nuo katvirtos klasės teko jam pačiam užsidirbti reikiamas lėšas, nes Baltrušaičių šeima buvo gausi ir neturtinga: Jurgis turėjo dar du brotus ir tris seseris. Pats mokydamasis, jis davė privačias pamokas kitiems silpniesiems vaikams ir visą kitą atliekamą laiką sunaudodavo skaitymui. Gyveno labai sunkiose sąlygose, tačiau ištvėrė ir gimnaziją laimingai baigė.

1893 m. Baltrušaitis įstojo į Maskvos universitetą. Baigė Fizikos-Matematikos fakulteto gamtos skyrių. Be to, lankė ir Istorijos-Filologijos fakulteto paskaitas. Būdamas ypačiai gabus kalboms, išmoko daug svetimų kalbų ir galėjo skaityti garsiųjų rašytojų kūrinius.

Supratęs, kad jo gyvenimo pašaukimas yra dailioji literatūra, Baltrušaitis atsiduoda tik literatūrai. Rašinėja į literatūros žurnalus ir į rusų kalbą išverčia net keliasdešimt geriausiųjų pasaulinių rašytojų kūrinių.

1899 m. Jurgis Baltrušaitis vedė. Atlikęs karinę prievolę Maskvoje, 1900 m. jis pradėjo savo keliones po Europą. Aplanė daug kraštų, susipažindamas su jų kultūra ir jos atstovais. Asmeniškai pažino Ibseną, Belmontą, Giovanni Papini ir kt. Didysis karas užklupo Baltrušaitį Maskvoje, kur jis po pirmųjų dviejų lyrikos rinkinių "Žemės laiptai" ir "Kalnų takas" rašė trečiąjį — "Lelija ir piatuvas". Atbėgus Maskvon nemažam lietuvių skaičiui, Baltrušaitis visa širdimi stengėsi jiems padėti. Ypačiai rūpinosi mokslus einančiuoju jaunimu, kuriems įsteigė bendrabutį. Dirbo lietuvių pabėgėlių komitete.

Jurgis Baltrušaitis ne tik užsidaręs kūrė, bet taip pat dalyvavo ir viešajame kultūros gyvenime. Kaip žymiausias to meto talentas, Baltrušaitis buvo visos Rusijos rašytojų sąjungos pirmininkas. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, Baltrušaitis tapo paskirtas Lietuvos įgaliojimų ministru Rusijai, kur išbuvo 20 metų. Vėliau jis atstovavo Lietuvą taip pat Turkijoje bei Persijoje, susipažindamas ir su šitais kraštais. 1939 m. Baltrušaitis buvo paskirtas Lietuvos pasiuntinybės patarėju Paryžiuje, kur jį užklupo antrasis pasaulinis karas su visais sa-

AMŽIŲ VARPAS

Už pasakos kalno, kur vargas nutilo,
Kur širdys ir troškiui, ir alkiui apkurto,
Senovinė varpinė stūksa už šilo,
Kaip vaidas, pakalnėjo varpo užburto....

Kas alkdamas gauda tik mirksnio gerovę
Ir, žemiškam vyliui atverdamas širdį,
Iš žemės tuštybės širdies neišrovė,
Tas dangiškos psalmės stebuklo negirdi...

Tik tą, kas iš vyliaus šios žemės atbunda,
Jis dosniai atmoka, lyg kviečia į puotą,
Vis gaudžia ir gaudžia, vis dunda ir dunda,
Ir didina daugina dovaną duotą.

vo pavojais ir nedatekliais. Dažnai kęsdamas šaltį ir alkį, jis kūrė toliau. Čia gimė jo poezijos rinkiniai lietuvių kalba: "Ašarų vainikas" (dvi dalys), "Aukuro dūmai" ir satyrinė poema "Žiurkės įkurtuvės".

1944 sausio 3 d. Jurgis Baltrušaitis mirė, paaukodamas paskutines savo jėgas kūrybai. Palaidotas Paryžiuje Montrouge kapuose. Paliko žmoną, kuri taip pat mirė praėjusiais metais, ir sūnų, žinomą meno istoriką ir Paryžiaus Sorbonos universiteto profesorį.

Jurgis Baltrušaitis neabejotinai buvo vienas iš didžiausių pasaulinio masto asmenybių. Gyvendamas svetur, jis nenutautėjo, neatšalo savajam kraštui. Puikiai mokėdamas svetimas kalbas, jis dar geriau išmoko lietuviškai ir davė tokių vertingų lietuviškos poezijos kūrinių, kuriuose didis paprastumas jungiasi su minties gilumu. Lietuvą visuomet nuoširdžiai mylėjo ir jai savo kūrybą aukojo: "...aš tai dariau iš meilės Lietuvai". A. Mackevičiūtė

MOTERŲ SKYRIUS

MOTERŲ SKYRIAUS P R A S M Ė

Rašo LAIMUTĖ GRAUŽINIENĖ

Moterų teisių klausimo, galima sakyti šiandien jau nebėra, nes maža beliko pasaulyje kraštų, kur jų teisės nebūtų sulygintos su vyrų teisėmis. Gi dviejų pasaulinių karų pasėkoje ir pats moters vaidmuo pasaulyje visiškai pakitėjo. Karo metu, trūkstant darbininkų visokiose srityse, moteris buvo

kviečiama eiti įvairias atsakingas pareigas, dirbti visokius, seniau tik vyrų dirbamus darbus. Ir kokios buvo to pasekmės? Gi pasirodė, kad moters nei kiek neblogiau už vyrus tas pareigas atlikdavo, o dažnai net ir geriau, ypač kur reikalingas buvo atydumas, kruopštumas ir t. p. ypatybės.

Tuo būdu šiandien moterų rasime dirbant visokiausiose srityse. Atrodytų, kad susilyginus jų pareigoms ir teisėms su vyrais, savaimė būtų išnykę ir vien tik moterims rūpimi klausimai, tiktai jas ypatingai liečiančios problemos.

Taip tačiau nėra. Nes nors moteris ir ėmėsi vyriškų darbų, iš to dar neišeina, kad vyrai būtų pasiryžę atlikti visas moterų pareigas.

Ir yra visa eilė tokių atsakingų pareigų ir tokių su jomis susijusių problemų, kurių moters niekad neišvengs ir niekas negalės čia jų pavaduoti.

Pirmoje eilėje tai šeimos auklėjimo klausimas. Čia moters vaidmuo yra ir visuomet bus vyraujantis. Ir kad ir kažin kokios sunkios ir atsakomosios būtų jos pašalinės pareigos, ši pareiga yra svarbiausia, kurios ji apleisti negali.

Lietuvė moteris ypatingai yra šiuo atžvilgiu jautri. Amžiais vystėsi ši jos būdo ypatybė, ir visiems žinoma tradicinė jos laikysena Lietuvoje, kur, būdama darbšti ir stropi vyro bendradarbė, šeimos auginimo ir auklėjimo našta kantriai ir pavyzdingai pati nešė, retai kada vyro šioje srityje pavaduojama.

Moterų Skyriaus skiltyse tad svarbiausia reikėtų nagrinėti moters, kaip lietuviškoj dvasioj šeimos auklėtojos pareigos ir stengtis padėti jai tas pareigas atlikti. Kad lietuviška moteris išėmė rastų jėgų ir patvarumo aukštai iškėlus nešti lietuviškos švityrį, kad nenuleistų rankų, kad nepaskęstų svetimtaučių jūroje, o pati išlaikytų ir savo vaikams įskiepytų gilią savosios Tėvynės meilę. Kad išauklėtų savo vai-

Dail. J. Rimša

L. Graužinienės portretas

Pulgis Andriušis

SNAUDALIS DIRVONĖLYJE

Kažkodėl čia beržai nustoja augti ir palieka vietą nedideliam dirvonėliui. O dirvonėlyje daug ko ir nereikia ieškoti. Retais pulkeliais rikiuojasi snaudalai, balti, apibarstyti rožiniais taškeliais. Kada jie pradeda ir baigia žydėti, — veni dievai ir, — gal, be to, dar vienos bitės težino. O jos snaudalius lanko labai mielai, nors ir jie toki kuklūs, tylūs mąstytojai augalų bendruomenėje, nesipuošia pigiais blizgučiais, nesidaro savo veido rėkiančiais dažais.

Per mielą vasarą kaip per pasilinksminimo salę praužia puošnios žibuoklės, ištaigios laukų lelijos, prašmatnūs gegužės rakteliai. Praskamba triukšmingai, su svaiginamais kvapais gražuolės, lydimos visos sparnuotosios peteliškių ir širšelių gaujos. O snaudalis, su pirmaisiais šnekučiais, sulai tekant, iš po žemių iškišęs galvą, dingsta iš šio Dievo pasaulio tik rudens darganoms įsisiūbavus.

Tai lyg moteris, kurią pamiršta laikas, tai mūsų dirvonėlių matuzalis.

Baltas, rožiniais taškeliais aptaškytas snaudalis neturi jokių paslapčių, nes savo ūgio neslepia lapuose, kaip tat daro kitos gudraujančios gėlės. Tokios prabangos, kaip lapai, snaudalio ūkis negali pakelti, nes sausa dirvonėlio žemė labai šykščiai atiduoda gaivinamąją drėgmę. Taigi, jisai visus rūpesčius nukreipia į savo vienintelį turtą — baltą, rožinēm dėmēm apšlakstyta žiedą, tirštai apkamšytą gležnais siūleliais, kuriais godžiai geria sveikatą iš palaimingojo oro. Jei žemė neduoda, reikia atsiimti iš oro.

Vargingas snaudalio gyvenimas, bet už tat ilgas ir gražus. Bepiga augti ir klestėti pavasario karalienėi geltonajai purienai, kurios ne tik gumbuotąsias šaknis ir plačiagylius lapus, bet ir išlaidžiuosius žiedus skalauja pramuštgalviai tirp-

kus taip, kad jie visur ir visuomet pasilkty tik lietuviais ir išmušus valandai visi su džiaugsmu grįžtų nuvarginton Tėvynėn, nors svetur ir daug geriau būtų spėję įsikurti.

Tad sveikindama "LAIKO" red. įvedus Moterų Skyrių, kviečiu visas lietuves moteris jame bendradarbiauti: kurios plunksną valdo - rašyti mums aktualiomis temomis, kurios nepajėgia rašyti, tačiau sielojasi arba neranda išeities sau rūpimoms problemoms išspręsti, lai rašo paklausimus, prašo patarimų, o "Laiko" redakcija, manau, tuos paklausimus mielai talpins, kviesdama visus, kas gali, į juos atsakyti, iškelta problema aptarti.

Moterų Skyrius tik tada bus naudingas ir tik tada pateisins savo buvimą, kai visos skaitytojos aktyviai bendradarbiaus, kai visos jį palaikys ir parems, ar tai savo raštais, ar savo pastarimais bei paraginimais.

stančio sniego vandenys. Bet tiems vandenims nusišokus sprandą, pievų karalienės išdidžioji galva nuleipsta ir, sausų vėjų pagauta, ji miršta. Taip, lėbautojo gyvenimas trumpas.

O tenai, kur beržai kažkodėl sustoja augę ir palieka erdvę nedideliam dirvonėliui, mūsų snaudalis tiesiai šauna į dangų, gražus savo vargę, skaisčius savo saikingume.

Dirvonėlio žemės nuogumą kukliai pridengia pilkšvos, žilos, rusvos kerpės, kurių kuklumui nėra galo: rodos, ims ir sulys gyvos į žemę. Tiek maža jos reikalauja iš saulės ir iš dangaus! Lyg atsidėkodamas pasauliui, kad ir jam duota tiek nedaug reikalingos gyvybinės erdvės, kerpių kerelis leidžia į viršų liaunų, skaisčiai raudoną siūlelį, kuriam žmogus net pagailėjo suteikti žiedo pavadinimą. Mokslo knygos sausiai pastebi, kad tai yra sporangė.

Kaip ten bebūtų, tačiau kerpių plaukelis savo blankiu, svajingu raudoni gražesnis už viduramžių moterį, išaugintą tamsioje akmens pilyje. Gražesnis už balades, kurias jai suposmavo įsimylėjęs riteris. Kerpių žiedeliui negieda baladžių nei gelsvai dryžasis bitūnas, nei melsvoji peteliškė, — tik aplink jį slankioja drėgnoji sraigė, kuri savo nugara išnešioja kerpės žiedo gyvybines dulkes.

Dirvonėlis, atrodo, čionai atsirado tik tam, kad galima būtų vienam žmogui pailsėti, nes, ranka siekiant, sukežusių alksnių pavėsyje jau lyg iš versmės kupa tamsiai mėlynų žirnikų kekės, o pro jų pinklius krūmelius tiesiasi balkšvi katiliukai, iškišę palšus žiedus, sakytum, gatavai pamerktos gėlės vazonuose. Vaikams atrodo, jog šie balzganai katiliukai Dievo leisti žion ašarų pakalnėn tik tam, kad jie galėtų juos nuskinti ir, pirštais užspaudę vieną galą, trenkiant į delną, triukšmingai iššauti.

Vis tirštėjančios žolės dugne nebeišsitenka ir atkakliai į saulę galvas kiša skaisčiai mėlyni varpeliai su gelsvais liežuveliais, kuriuos sveria prie žemės sunkus medaus kroviny. Prie kruvinai raudono dobilo šliejasi tvarkinga šniaramunė su savo baltu skėčiu ir auksine saule viduryje.

Visus kaimynus savo ūgiu prašoka kiškio karnapė ir, negalėdama pasigirti spalvų puošmenomis, stengiasi nustebinti savo lengvabūdiškumu, nerūpestingai išmėtytomis gležnutėmis šakelėmis, ant kurių supasi dryžos terbelės. O ten, nuošaliau, kur daug pavėnio, tamsia siena susimetusios dedėšvos, apsipliusios įžūliai oranžiniai žiedais, su juokingais karpytiniais lapais, kuriems, atrodo, neužtenka žalių dažų ir todėl nuo vidurio iki viršūnių išsilieja mėlynomis varšomis. Lyg kokie padegėliai arba per nelaimingą atsitikimą apnuodyti mėlynąju akmenėliu.

Juo žemyn, tuo aršyn prasideda grumtynės. Kas niekuo nebegali į save atkreipti dėmesio, tasai stengiasi kuo aukščiau išsimušti, o kam likimo lemta

būti pažemiuose, tašai įsirengę rėkiančių spalvų iškasas. Nespalvinga smilga visu liemeniu išsitiesusi viršum savo varžovų, tačiau neužauga baltasai dobilukas šventai įsitikinęs, kad jį pastebės kam reikia ir prie pat žemės prisigūžusį, aprasojusį auksiniais medaus karolėliais, įsikvėpinusį gražuolį. Rimtasai gyslotis, tvirtai pasiklojęs ant žemės savo sultingus lapus ir iš jų dosnių atsargų išsiauginęs ilgą kotą su palša buože, lyg ir abejoja, ar nepakenks jo orumui lenktyniauti su nerimtąja svidre, — juk jo šluitele su šėmais varvekliais ir taip jau iš toli mato plėviasparniai svečiai ir viešnios.

Tarytum užpakalyje stovį žiūrovai, pakalnės žolynai stiepiasi ant kojų pirštų, tempia kaklus, kelia galvas, sprogdina akis, kumši nykščiais vienas kitam į pašones, stojasi ant kojų nuospaudų, idant geriau pamatytų savo linksmintoją saulę, margaspalves šokėjas peteliškes ir aistringas dainininkes bites.

Toks tai yra pamušalas pievalės, kurią iš trijų šonų supa baltos beržų kolonos, o iš vasarių pusės saulė be perstogės pilia savo spindulius. Pro sodriai žalias viršūnių girliandas tykiai tykiai ritinėjasi debesų gabalai, sakytum, šviežiai suraikyto sūrio riekės ant mėlynos staldengtės. Nuvargę, saulės iškamuoti, lyg neapsisprendami, ar tęsti kelionę toliau, ar ant žydriojo kilimo prisūsti dienovidžio tursamiegiu.

O čia, žemai, saulės prikūrentame dirvonėlyje gyvybės šokis pačiame siautėjime, kaip baltų kolonų salėje dvylikta valandą nakties. Kuomet po įžanginių, nedrąsių, taip sakant, žvalgomųjų pažinčių jaunos širdys įsiliepsnoja gaisrais, kuomet smuiko stygos įsitempia iki vadžias paleidusio svaigulio...

Palšojo katiliuko lapo pažastyje, jaukiame pavėnyje lyg ėrelių būrys susimetę amarai, kurių būdas toks ramus ir taikingas, jog, atrodo, jie visai nedalyvauja bendrame saulės šokyje. Lyg pagedę smaguriai prie nektaro taurės, jie epikurietišškai siurbčioja katiliuko stiebo saldžias sultis ir apie kitokių gyvenimo džiaugsmus nė žinoti nenori.

I šią taikingą lėbautojų bendruomenę smaikščiais judesiais įkopia juoda skruzdė, kaišiodama ūselius tiria padėtį, žvangina žnyplėmis, kraiposi lyg ritinės gimnastikos šokėja.

Idomi, bet neromantinė amarų ir skruzdės draugystė! Į gležnųjų siurbikų parapiją smaugtaliemėnė skruzdė lankosi pasivaikinti saldžiuoju tuom, ką išmeta iš savo vidurių dirbtuvėlės amarai. Nuo saldaus maisto saldžios ir liekanos. Stiklinio, žalsvo, kartais rausvo kūnelio baigmėje iškišti du koteliai su patinusiom viršūnelėm, kur dieną naktį laukia skruzdės du kristoliniai lašiukai. O už tas vaišes skruzdė visuomet pasirengusi savo mechanizuotomis žiaunomis cheminiais ginklais atsilyginti bejėgiams, nuogiems šeimininkams.

Štai, tuo pačiu koteliu keliauja taškuota Dievo karvutė — amarų siaubas ir negailestingas žudikas.

Skruzdė atsistoja piestu ir prisipilia nuodų į savo švirkštą.

—Tik per mano lavoną! — rodos, grėsmingai ištaria šaukimą kovon skruzdė, beginklių amarų riteris budėtojas.

Karingoji skruzdė žengia kelis žingsnius prie įsibrovėlio. Dievo karvutė sustoja, įvertina sąvąsias ir priešo jėgas, susimąsto. Gavusi porą švirkštų skruzdžiarūgšties į snukelį arba papilvę, tikriausiai nualps suparaližuota, o po to priešas, susikvietęs talką, išdarinės jos vidurėlius. Taigi, Dievo karvutė prisiploja visu kūnu prie kotelio, žvarbiaisiais sparnu šarvais pridengdama savo jautrias kojeles ir minkštuosius paslėpsnius. Tankas stoja prieš durtuvą!

Sultingu bosu ūbauja visų plėviasparnių karalius bitinas, apsitraukęs savo papilvę dryžuota, sakytum, katorgininko palaidine. Juoda, geltona, daug sidabro. Ir triukšmo. Jo balsas lyg vėjo smūgiai į tuščią statinę. Labai mėgsta svečiuotis pas dedėvas, kurių žiedai turi įrengę asmeniškai jam nutūpti acrodromus. Kartais per neapsižiūrėjimą jį pasikabina ant melsvojo varpelio, kurio kotas prisilenkia prie pat žemės, neatlaikydamas keturmotorinio svorio naštos: ne pagal Jurgį kepurė!

Geltonosios peteliškės garsų sąmyšyje neįneša savo dalies ir tik lyg šilko suknelės praspurda nuo karščio drebančio oro bangomis, palikdamos svajingai miegūstą dvasios būseną, kuri taip derinasi užsnūdusioms beržyno viršūnėms ir danguje sustojusiems debesims.

Nuobodus, — vienodas pilkosios bitės falsetas, piktas, aštrus urvinės tenoras. Lyg malūnsparnis pakibo ore širšėlė, kuriai, atrodo, nėra jokių žemės traukos taisyklių. Pakabojusi viršum šuniaramunės skėčio, staiga atominiu greičiu įinai šauna prie kitos gėliastoties.

O iš viso to kyla medaus kvapas, žemės alsavimo tvaikas, kuris bangomis tvinsta aukštyn ir tyliai tyliai kėdena vėjo pamirštus beržų pavainikius. Tamsiai žali, blizgūs lapai prilipę prie mėlyno dangaus.

Nuo šio dirvonėlio, nuo kuklaus snaudalio staiga vieną kartą pakelta akis — jau vėl nebenori grįžti į kvėpiančius pažemius, nes pro baltąsias beržų kolonas liejasi ramus kaip dubens paviršius ežeras Gilys.

Iki juostos įbrides, riogso piliakalnis pašiaušta smėlio kakta. Kaip kiekviename, taip ir Gilio piliakalnyje, sako, tokį tylų lyg šiandien sekmadienį skraidžiai žemių nugarmėjusi bažnyčia. Sako, tenai varpas ir dabar per pakylėjimą nenurimsta gėlmėse, šaukdamas žmones atgailauti.

Pavargęs ir žydras kaip dangus Gilio ežeras nebealsuoja. Tiktai ties meldynu išsauna lyg iš mėtyklės šapalas, besivaikydamas mažaliuką.

Pro baltus beržyno piliorius stumiasi baltas laivelis, atrodo, savo briaunomis raižydamas tošę, nors ežeras tvinkso dar už kokio šimto žingsnių tenai, žemai, pakalnėje.

Ten kur Nemunas banguoja tarp kalnų, lankų...

Išnyksta toliai drebančiame dienovidyje. Iš užu piliakalnio išsoka vieškelis, kuriame net dulkės tingi pasikelti, nesulaukdamos nei vėjo, nei žlegančios raštuotos lineikos.

Ir elgeta vargingiausias šiuo metu guli po juodalksniu, paežerėje išmėtęs savo mazgelius. Tik kietu pavieškelės takeliu kicena juodas šuva, paspraudęs uodegą. Tur būt, ir tas pasiutęs, jeigu tokiame karštyje išsirengė kelian.

Anapus vieškelio mirguliuoja žalios juostos, kurių tarpsnius pripildo gelsvos smėlių dėmės, pilkšvos stogų skiauterėlės; po to žvilgsnis vėl paskęsta pamėlusioje šilų jūroje, ir jau taip nebeišsipainioja iki tos vietos, kur prasideda dangus.

Šiluose iškyla Suvieko bažnyčios bokštas, kurio varpams jau per daug tolimas kelias, kad atklystų iki Gilio ežero, iki snaudalio su rožiniais taskeliais dirvonėlyje.

Tenai dabar margos marios banguoja šventoriuje, nešdamos auksu išrašytas protasijas, o už aukšto mūro tvoros prunkščia arkliai, apmesti gėlėtomis gūniomis. Prie arbatinės, aplink riestainių vežimą mina vienas kitam ant apivarų, ieškodami priekabių apylinkės bernai baigiažiemiai.

O baltas, rožiniais šlakais aptašytas snaudalis mano, kad už dirvonėlio jau baigiasi pasaulis.

ADOMAS LIAČAS

G Ė L A

Jau skausmo neatlaiko nė kantrūs smūtkeliai.
Į vieškelius tėvynės ilgesiu pakrypę
Beržai svyrūnai verkia, nesulaukę ryto.
Nakty suklupusių — kraujuoja keliai:

Jie eina vis tremties keliais ir nebegrįžta.
Gi likusiems — mirties baidyklės krankia...
Žaibų šviesoj, dvasia nenusilenkę —
Vergijon vedami — tėvynėn atsigrįžta:

Į dievmedžius ir į kilnias tautos šventoves
Įsiutusiai žalčiais keliai vingiuojas;
Prieš laisvąją kūrybą kumštis užsimojęs —
Visus tėvynėn vieškelius pastojo...

Taip nesulaikoma gėla po visą žemę
Skeveldrom kruvinų žinių skrajoja —
Ir bėgi klykdamas; kur brolis, kur seselė...
Kur eisime, keliais benamių žemę apvynioję?..

“LAIKO” Redakcijoje gaunami meniški
metaliniai
LIETUVIŠKI ŽENKLELIAI

Jų forma — skydas su lietuviškais spalvo-
mis. Tinka vyrams ir moterims kaip drabu-
žių papuošalas, patogiai įsegamas į švar-
ko atlapą. Kaina tik vienas pezas.

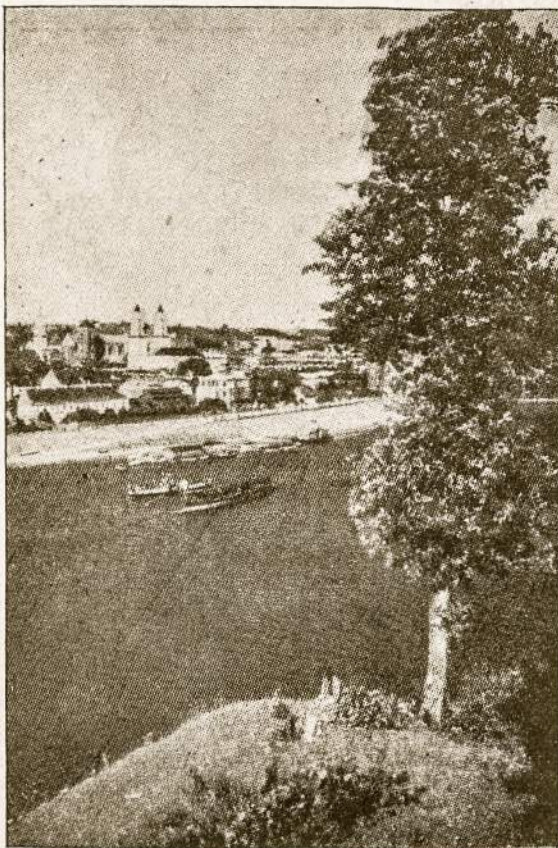
KUR BAKUŽĖ SAMANOTA...

Visi išsilgome tėvynės. Norėtume ją applan-kyti, bet negalime. Norėtume pasėdėti gėlių darželyje prie gimtojo namo, bet mums tai užginta. Geležinė uždanga skiria mus nuo tė-viškės laukų ir miškų, upių ir ežerų, miestų ir kaimų. Lietuviški filmai šiandien yra vie-nintelis kelias, kuris pralaužia geležinę už-dangą ir veda Tave į ten, kur po medžiais susigūžusi snaudžia samanota bakužė, ku-rioe gimei...

Šių metų rugpiūčio 28 d. 17 val. Lietuvių Salėje, Brasil 835, Avellanedoje, J. Gilvy-džio kino teatras "Vytis" rodys sekancius filmus apie Lietuvą:

Kur bakužė samanota... Anykščių šilelis ir šventoji. Dubingių ežerai. Pavasaris tė-vynėje. Šienapiūtė, rugiapiūtė ir kiti žemės ūkio darbai. Jaunimo šventė prie legenderi-nio šatrijos kalno. Baltijos jūra ir Klaipėdos miestas. Karo laivas "Prezidentas Smetona" ir liet. jūrininkai. Palapinių miestas Smilty-nėje. Nida — Lietuvos Sachara. Šaulių šven-tė. Skautų priesaika. Kauno vaizdai. Da-rius ir Girėno laidotuvės. Maironio kapas. Lietuviai sportininkai ir Lubinas. Dainų šventė. Lietuvos kariuomenė ir kiti kiekvie-no širdžiai brangūs tėvynės vaizdai. Be to bus parodyti mūsų kolonijoj filmuoti vaiz-dai ir kiti priedai.

Vaizdus iš Lietuvos lydi liaudies dainos ir lietuviška muzika. Dalyvauja karo orkestras ir keliolika chorų Nepraleiskime retos pro-gos prisiminti brangiąją Lietuvą ir atvyki-me kartu su savo šeimomis bei artimaisiais.

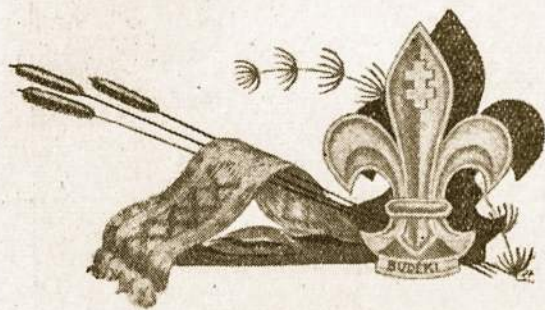
Kauno senamiestis prie Nemuno.

"ŠIENAPIŪTĖS" SPEKTAKLIAI ĮVYKS:
rugpiūčio 6. d. Avellanedoj,
rugsėjo 10 d. Rosario,
spalių 8 d. Berisse.

Rugiapiūtė gražioj Lietuvoj (Zarasų apylinkė)

JAUNIMAS - TAUTOS ATEITIS

Skautas Vyt. Vaclovas Sviderskas

SKAUTYBĖ IR JOS TIKSLAI

Niekados dar nebuvo toks svarbus mūsų jaunimo auklėjimas kaip šandien. Daug tūkstančių jaunuolių, netekę savos pastogės, be namų, toli nuo tėvynės, išsiblaškę po svetimus kraštus, atsidūrė pavojingoje gyvenimo kryžkelėje. Jiems labai daug gali padėti Skautų Brolija, kuri ne tik visame pasaulyje, bet jau ir nepriklausomoje Lietuvoje buvo labai paplitusi ir mėgiama. Kaip žinome, jau ir Argentinoje neseniai susikūrė pirmasis gražus skautų būrelis, kurio uždavinys yra burti mūsų kolonijos lietuviškąjį jaunimą po šūkiu: Dievui, Tėvynei ir Artimui.

Skautybė gimė Anglijoje, maždaug prieš 40 metų. Jos įkūrėjas yra generolas lordas Baden-Powell. Visos kultūringos tautos skautybę nepaprastai vertina ir remia. Ji neprigijo tikrai nacional-socialistinėje ir bolševistinėje santvarkoje.

1924 m. Tarptautinė Skautų Konferencija paskelbė, kad "Skautų Sąjūdis yra tautinio, tarptautinio ir universalaus pobūdžio. Jo tikslas — kiekvienoje tautoje ir visame pasaulyje išugdyti fiziškai, morališkai ir dvasiškai tvirtą jaunuomenę.

Jis yra **tautinis**, nes jo tikslas yra tautinių organizacijų pagalba išaugdyti kiekvienoje tautoje naudingų ir sveikų piliečių.

Jis yra **tarptautinis**, nes skautų draugystė nepripažįsta jokių užtvarų.

Jis yra **universalus**, nes jis reikalauja visų tautų klasių ir religijų skautų brolybės.

Skautų Sąjūdis visai nemano silpninti, bet tik stiprinti asmeninį religinį tikėjimą. Skautų įstatai reikalauja, kad skautas tikrai ir nuoširdžiai išpažintų savo religiją."

Skautybė stengiasi išauklėti jaunuolio protą, jo valią ir tvirtą būdą. Be to ji duoda labai daug praktiškų ir gyvenimui labai naudingų žinių. Skautų tarpe nėra skirtumo tarp turtingo ir vargšo, kilmingo ir nekilmingo, invalido ir sveiko. Tai yra didžiulė įvairių tautų, rasių

ir tikybių šeima, kurioje visi vadinasi broliais ir sesėmis.

Šiame visuotino egoizmo ir vaidų pasaulyje skautybė reikalauja pirma galvoti apie kitus, o tik antroje eilėje apie save. Skauto pareiga yra pagelbėti artimui, nereikalaujant už tai jokio atlyginimo. Asmeniškieji reikalai aukojami tautos ir visuomenės labui.

Generolas Baden-Powell reikalauja, kad kiekvienas skautas stengtųsi išlavinti:

1. savo būdą ir inteligenciją, 2. sveikatą ir jėgą, 3. nagingumą rankų darbams ir 4. norą patarnauti kitiems. Tai yra pačios svarbiausios keturios skautų lavinimosi šakos.

SKAUTŲ ŠŪKIS

Skautų šūkis yra: DIEVUI, TĖVYNEI ir ARTIMUI.

Skautas yra tikintis. Skautas turi praktikuoti savo tikybią. Jis Dievą garbina, visa širdimi Jį išpažįsta ir kasdien dėkoja už visas Jo malones, pasižadėdamas rytoj būti geresnis negu šiandien ir vakar buvo.

Tėvynę skautas myli ne tik žodžiais, bet ir darbais. Jis sielojasi savo tautos kančiomis ir džiaugiasi jos laimėjimais. Jis rūpinasi, kad tėvynės vardas nebūtų žeminamas.

Skautui kiekvienas žmogus yra artimas, nežiūrint, kokios jis būtų tautos, rasės ar tifybos. Kasdieniniais gerais darbais jis stengiasi išsizižadėti savojo egoizmo ir pagelbėti artimui.

Vyčio žodis

PRAEITIES NUOTRUPOS

Galutinai išsirikęs sau vardą ir susiorganizavęs, Vyčių klubas pradėjo žengti sparčiais žingsniais pirmyn. Siekdami nusistatyti galimai tikslesnes veikimo gaires, Vyčiai 1947 m. kovo 27 d. dalyvavo bendrose pamaldose Aušros Vartų bažnyčioje, po kurių įvyko jaukus rautas liet. parapijos patalpose. Rauto metu buvo aptarta artimiausi žygiai ir pasidalinta mintimis. Ypačiai turiningos buvo dvasios vadų kun. S. Saplio M.I.C ir kun. Raitelio M.I.C. kalbos.

Sekiantis Vyčių parengimas su turininga programa įvyko "La Polonesa" salėje 1947 m. birželio 28 d., kuriame buvo kviestos ir dalyvavo įvairios liet. draugijos. Šis pavykęs parengimas davė progos dar gausnesniam lietuvių jaunimui susiburti po Vyčių vėliava.

VEIKLŪS VYČIAI

Vyčių klubas paskutiniu metu davė net du parengimus Lietuvių Salėje: liepos 16 ir 23 dd. Pirmajame buvo suvaidinti vaizdeliai Buenos Aires gatvėje"

(A. Mikučionis ir A. Slančiauskas) ir "La Porteña" (P. Barišauskas, S. Labunskas ir A. Slančiauskas). Antrajame Leonora Martinėnaitė žavingai paskambino Chopino "Polonesa heroica en do menor" ir buvo suvaidinti du scenos vaizdeliai: "Snardulio fotografijos" (L. Stankevičius, P. Barišauskas, B. Blontaitis, A. Dubickas, N. Krivickaitė) ir "Du draugai" (L. Stankevičius, P. Barišauskas, A. Tankūnaitė, E. Grigaliūnaitė, E. Butkaitė). Patrijotinį atidarymo ir uždarymo žodį tarė L. Stankevičius. Iš parengimų matyti, kad vyčiai nori ir gali dirbti. Jiems linkėtina tikrai gero režisieriaus specialisto, su kurio pagalba jų programos pasidarytų vienos iš geriausių, nes publikos simpatijos jiems visuomet užtikrintos.

PĖSTI Į LUJANĄ

A. Kazlauskas, A. Dubickas ir E. Petrauskas Lujane

Š. m. birželio 4 d. 15 val. iš Lietuvos Aušros Vartų bažnyčios į garsiąją Dievo Motinos šventovę Lujane pėsti išvyko 4 vyčiai: A. Dubickas, A. Kazlauskas, St. Jaspelkis ir E. Petrauskas.

Pirmasis Lujano baziliką pasiekė A. Kazlauskas 10 val. ryto. A. Dubickas ir E. Petrauskas atvyko 12 val. Eidami visą naktį, vyčiai nuėjo 82 km per 19 val.

NUOSTABUS BERNIUKAS

Prieš tris su puse metų Petriukas Gamba buvo niekam nežinomas 8 metų amžiaus berniukas Romoje. Jis labai nekętė praustis ir mėgo žaisti savo elektriniu traukiniu. Jo tėvas, paprastas kepėjas, tvirtai tikėjo, kad užaugęs Petriukas bus geras tramvajų konduktorius.

Pradejęs mokytis piano, jau po 8 pamokos Petriukas nustebino savo mokytoją, per 12 minučių išmokdamas Mozarto minuetą "Don Giovanni". Mokytojas taip pat pastebėjo, kad jo aštuonmetis mokinyvis visai negalvodamas visuomet tiksliai pasakydavo, koks tonas buvo užgautas piane. Vieną rytą Petriukas išmoko pirmąją Beethoveno "Pirmosios simfonijos" dalį ir jau netrukus po to dirigavo visą minėtąją simfoniją Romos Operoje. Sekė koncertai Milane, Ciuriche, Bazely. Kai kurie orkestrantai pradžioje

Petriukas Gamba

žiūrėjo į mažąjį dirigentą, kaip į šuniuką, vaikščiojantį ant paskutinių kojų, ir sakydavo: "Nesvarbu, ar jis gerai eina, bet nuostabu, kad jis iš viso paeina". Kai Ciuriche vienas orkestrantas, pučias obojų, tyčia paėmė klaidingą gaidą, norėdamas išbandyti jaunąjį dirigentą, Petriukas sustabdė orkestrą ir griežtai subarė oboistą neimti klaidingų gaidų.

Lygiai prieš 2 metus Petriukas pasirodė Paryžiaus Chaillot rūmuose, kur Jungtinių Tautų atstovai turėjo savo posėdžius. Į sceną išėjo apsirengęs kaip anglų lordas: su juodo šilko frakiuku, balta krakmolyta apikakle ir trumpomis kelnaitėmis. Podijumas buvo pritaikintas 9 metų dirigentui taip, kad galėjo matyti visus 70 orkestrantų. Be priekaištų dirigavo Schuberto "Nebaigtąją simfoniją" ir Beethoveno "Penktąją simfoniją", kurią baigiant jau vos bepajudino nuvargusias rankutes. Sekė 20 minučių trukusios ovacijos, po kurių užmiršęs visą orumą, linksmai laidėsi laiptų turėklais ir bėgiojo aukštyn ir žemyn. Vienas žurnalistas pagavo jį turėklais bečiuožiantį ir paklausė, ką jis jaučias, kai diriguoja Beethoveno "Penktąją simfoniją"? "Mi sento bene" (jaučiuosi gerai) — iš karto giliai ir naiviai atsakė berniukas.

Petriukas Gamba jau yra dirigavęs ir Buenos Aires didžiajame "Colon" teatre. Kalbama, kad jis jau apsidžiaugęs muzika ir manęs studijuoti techniką... (T.)

MALONUS SKAITYTOJAU!

"LAIKAS" stengiasi būti naudingas, įdomus ir gražus. Tačiau neužmiršk, kad jo pažanga priklauso nuo Tavo paramos. Todėl nedelsdamas pats atsiusk savo prenumeratą ir paragink savo artimuosius, kad ir jie tą pat padarytų. Nuo Tavęs, Gerbiamas Skaitytojau, priklauso, kada "LAIKAS" galės pasidaryti dvisavaitiniu ir savaitiniu mūsų kolonijos laikraščiu.

GRĮŽTA Į Š. AMERIKĄ

Rugpiūčio 5 d. laivu "Argentina" iš Avellanedos į J. A. Valstybes grįžta pastaruoju metu Liet. Aušros Vartų parapijoje Avellanedoje ėjęs klebono pareigas kun.

Kun. J. Baltrušaitis

Vincentas Raitelis M. I. C. ir kun. Jonas Baltrušaitis M. I. C.

Kun. V. Raitelis gimė 1918 m. rugpiūčio 28 d. J. A. Valstybėse. Baigęs liet. kolegiją Marianapolyje ir Marijonų Seminariją Hinsdale, 1944 m. buvo išventintas į kunigus ir netrukus išvyko į Argentiną. Čia sėkmingai dirbo sielovados darbu, buvo Labdaros drjos ir Vyčių klubo dvasios vadu, Avellanedos Marijonų namo tarėju, sekretorium ir kt.

Kun. J. Baltrušaitis gimė 1910 m. vasario 16 d. Brookline. Kunigu išventintas 1940 m. Į Marijonų misiją Avellanedoje pirmą kartą atvyko 1941 m. Išdirbęs šešetą metų, 1946 m. gegužės mėn. grįžo trumpų atostogų į J. A. Valstybes. 1947 m. lapkričio mėn. vėl grįžo į Avellanedą, kur su dideliu pasišventimu dirbo sielovados darbu.

Liepos 24 d. buvo išvykstančiųjų misionierių viešos išleistuvės Lietuvių Salėje. Prie gražiai paruoštų stalų įvairių organizacijų ir sambūrių atstovai išreiškė savo

linkėjimus trumpam poilsiui grįžtantiems Kristaus kariams, kurių širdys, jų pačių žodžiais tariant, visuomet liks Avellanedoje.

L. K.

Kun. V. Raitelis

LIETUVIŠKOS POEZIJOS VAKARAS

Seniai lauktas, mūsų kolonijai taip reikalingas, dar prieš vasarą pradėtas ruošti LIETUVIŠKOS POEZIJOS VAKARAS įvyko š. m. liepos 3 d. Lietuvių Salėje, Avellanedoje. Vakarą programą sudarė: A. Grauslio "žodis apie poeziją", kai kurių žymesniųjų mūsų poetų (F. Kiršos, B. Brazdžionio, J. Aisčio, H. Nagio ir V. Mačernio) eilėraščių deklamacijos, solo dainos (E. Noreikienė) ir V. Kerbelio kompozicijos, paties autoriaus atliktos.

Nors vakarą organizacijai ir prelegentui galėtume kai ką prikišti, mes pasitenkiname tik išreiškimu džiaugsmo, kad atsirado žmogus, užsidedęs noru pažinti gimtąją literatūrą ir šio pažinimo troškimą skleistį aplinkai. Jo užsidedimo tikrumu ir nuoširdumu mes visiškai nenorėtume abejoti.

Vakarą nesklaidumą lygino gera deklamacija (B. Kerbelienė, M. Mikalčienė, L. Petravičienė, E. Ryselienė, J. Valentinas) ir muzikinė programos dalis. Deklamatoriai savo pareigas atliko labai gerai. Švelnus, lyriškas Elenos Noreikienės balsas darė tikrai malonius įspūdžius. Vyt. Kerbelis pademonstravo mums neabejotiną vertės savo kūriniais ("Elegija", "Tremtinio širdis", "Prie jūros", "Daina iš anapus marių" ir "Likimo rankoj"). Būtų gera, jei jis galėtų mums duoti platesnį savo kūrinių koncertą, su šiam reikalui parūpintu geru instrumentu.

KNYGOS PARODA

Lietuviškos poezijos vakarą progą š. m. liepos 3 d. Lietuvių Salės šalutinėse patalpose įvyko knygos paroda. Paroda buvo suskirstyta į tris dalis: 1. Nepr. Lietuvos knyga, 2. Liet. knyga ir laikraštis užjūriuose, 3. Tremties literatūra. Turtingiausias gal buvo šis paskutinis skyrius, apimęs beveik viską, kas tremtyje vertingesnio yra pasirodę: pradedant rotatoriniais periodiniais ir neperiodiniais leidiniais, baigiant liuksusinėm Vizgirdos knygom, Jonynu, Aūgiūm ir k. grafikais.

Parodą suorganizavo J. Vedegys, kuriam priklausomai tikras pripažinimas ir didelis dėkingumas už rūpestingą darbą. Argentinos lietuvių visuomenė turėjo progos dar kartą įsitikinti, kad lietuvių tauta yra nemari, jeigu jos sūnūs sunkiose tremties sąlygose pajėgia su tokia meile ir pasišventimu puoseletinti gimtąją kultūrą ir kūrybiniu žodžiu statyti jai nesugriaunamą martirologijos paminklą.

GRAZI NAUJOVĖ

Argentinoje leidžiamas "Laiko" žurnalas. Jis tuo idomus, kad kiekvienas jo numeris turi vis kitą garbės leidėją. Žinoma, tas garbės leidėjas ir praktiškai prisideda prie numerio išleidimo. Dabar jau yra išėję to žurnalo 7 numeriai, ir atrodo, kad jis vis stipriau stoja ant kojų. Žurnalas gausiai iliustruotas. Linkėtina jam geriausios sėkmės.

("Mintis" 1949 V. 13)

Iš Viso Pasaulio

ANGLIJOJ EKONOMINĖ KRIZĖ

Anglijos vyriausybė stovi prieš didžiausią ekonominę krizę, kuri smarkiai paliečia ir kitas vakarų Europos valstybes. Nors Anglija po šio karo gavo iš Š. Amerikos paskolą ekonominio gyvenimo atstatymui, tačiau tie pinigai tebuvo tik vienas gardus kąsnis išalkusiam liūtui. Anglijos vyriausybė, kaip žinome, suvalstybino stambias įmones: anglių kasyklas, geležinkelius, audinių fabrikus, ko pasėkoje pakilo prekių kainos. Iš kitos pusės Š. Amerikos prekių pigumas daro didelę konkurenciją anglams pasaulinėje rinkoje, anglai begali mažai parduot ir tuo būdu nėra iš ko papildyt valstybės išdo. Liepos mėnesį Londone įvyko Anglijos kolonijų finansų ministrų pasitarimas padėčiai gelbėti. Tame pasitarime dalyvavo ir Š. Amerikos finansų ministeris Snyderis. Liepos mėn. tęsėsi Anglijoje uostų darbininkų streikas, dar labiau paaštrindamas esamą padėtį. Anglija nutarė iki minimumo suvaržyt prekių įvežimą iš užsienio ir kreiptis į Š. Ameriką, kad ji nauja paskola dar kartą Angliją išgelbėtų iš ekonominės katastrofos. Š. Amerika tuo tarpu yra pati turtingiausia valstybė pasaulyje ir turi pas save 3/5 viso pasaulio aukso.

EKSKOMUNIKUOTI KOMUNISTAI

Liepos mėn. Šv. Tėvas paskelbė bulę (iškilmingą raštą), pagal kurį ekskomunikuojami visi komunistai ir jįiems prijaučiantieji. Šitas popiežiaus raštas atrado visame krikščioniškame pasaulyje didelį pritarimą, tik pavieniai protestantai neigiamai apie jį pasisakė. Komunistai, žinoma, pasijuto tuo raštu nemaloniai peliesti ir dar labiau paaštrino katalikų persėkiojimą savo valdomuose kraštuose. Čekoslovakijos vyriausybė paskelbė dekretą, pagal kurį kiekvienas kunigas, kuris paskelbs viešai popiežiaus bulę, bus laikomas valstybės priešu ir suimamas Čekų komunistinė spauda pagyvino šmeižtų kampaniją prieš vyskupą Beraną, kontroliuoja kiekvieną jo veiksmą, apstatė jo namą policija ir vyskupas negali iš savo rezidencijos niekur išeiti. Komunistai labai įtūžo, kada Beranas, nežiūrint stiprios sargybos, išsiuntinėjo kunigams ganytojišką laišką, kuris buvo perskaitytas bažnyčiose. Kada vidaus reikalų komisaras atsilankė pas vyskupą ir grąsino jį suimti, vyskupas nenusigando, tik atidares spintą parodė kalinio uniformą, kurią jis nešiojo Dachau koncentracijos stovykloje vokiečių okupacijos metu. Jeigu sovietai vyskupą norėtų papuošt dar viena kalinio uniforma, jisai sovietams tos "garbės" neatimsi. Sovietai pasiryžo už "geležinės uždangos" išnaikinti kunigus, manydami tuo būdu sugniuždyt ir eilinius tikinčiuosius. Tačiau Vatikanas tai buvo iš anksto numatęs ir ėmėsis atatinamų prie-

monių. Jau eilė metų, kaip veikia Romoje Rusų Kolegija, kuri ruošia kunigus Sov. Sąjungai ir jos užimtiems kraštams. Iki šiol tos kolegijos darbas vyko visai patylomis ir iš pasauliečių mažai kas težinejo apie jos buvimą. Dabar šita kolegija veikia skirtingais pagrindais. Baigusieji šitą seminariją kunigai turi slaptai prasiveržti pro geležinę uždangą ir ten užsimaskavę dirbti ganytojišką darbą. Šitie dvasios pionieriai priklauso nelyginant mirties brigadai, nes beveik nė vienas gyvas nebe grįžta iš savo misijos. Neveltui sovietai sako, kad tie kunigai esą patys pavojingiausi komunizmo priešai.

ATLANTO PAKTAS IR SOVIETŲ GINKLAVIMASIS

Atlanto paktą jau pasirašė Š. Amerika, Prancūzija, Portugalija. Italijos komunistai labai priešinasi paktui, bet atrodo, kad jo pasirašymas įvyks greitu laiku. Atlanto pakte numatoma karinė pagalba vakarų Europos valstybėms. Prezidentas Trumanas reikalauja tam tikslui skirti 1450 milijonų dolerių. Ta pačia proga Trumanas žada viešai paskelbt amerikiečių špijonažo naujausius duomenis apie sovietų ginklavimąsi. Pagal amerikiečių davinčius sovietai dabar turi po ginklu 6 milijonus kareivių: 170 divizijų iš pačių sovietų ir 90 divizijų iš jų okupuotų kraštų. Sovietų aviacija turi 15.000 kovai paruoštų lėktuvų ir 1000 modernišų sprausminių lėktuvų. Sovietai gamina kas mėnesį po šimta amerikoniško tipo keturmotorių lėktuvų. Atsižvelgiant į spartų sovietų ginklavimąsi, suprantama, kad ir Š. Amerika skuba apginuot savo sąjungininkus. Šiuo metu į Europą atvyko Š. Amerikos generalinio štabo vadas ir aukšti karininkai, kurie tariasi su Atlanto paktą pasirašiusiomis valstybėmis dėl bendro gynimosi.

KINIJS AGONIJA

Kinijos komunistai vėl pradėjo puolimą ir artinasi Kinijos sostinės Kantonu link. Įstaigos jau pradeda iš Kantonu kraustyti. Čang-Kai-Šekas padarė antikimunistinį paktą su Filipinais ir pietine Korėja. Anglai sparčiu tempu stiprina savo karo bazas Azijoje, kad sulaukius komunizmo bangą už Kinijos ribų. Filipinų prezidentas Quirino netrukus vyks į Š. Ameriką tartis dėl antikimunistinio bloko sudarymo, į kurį įeitų visos Azijos tautos.

SUDARYTAS PRIEŠKOMUNISTINIS BLOKAS

Neseniai Argentinoje buvo sudarytas Demokratinis Antikomunistinis Blokas (Bloque Democratico Anticomunista), į kurį be aukštų Argentinos parlamentarų įeina ir 22 Argentinoje gyvenančių tautybių po 10 atstovų. Rugpjūčio 26 d. bus šio bloko visuotinis susirinkimas. Spalio 12 d. blokas suruoš masines demonstracijas, kurių metu dvasinis Bloko vadas ir tautos atstovas kun. Dr. Filippo Respublikos Prezidentui įteiks įstatymo projektą, kuriuo siūloma uždaryti komunistų partiją.

SPORTAS

"GRANDIS" LAIMI

Sėkmingai pradėję pirmąsias krepšinio pirmenybių rungtynes, grandiečiai ir toliau žengia į priekį, skindami pergales. Gegužės 29 d. įveiktą "Talleres" 30—19, birž 12 d. — "Sportivo Alsina" 34—19 ir birž. 19 d. nugalėtas pats pavojingiausias varžovas "Independiente" 21—15. Pastarosios buvo paskutiniosios I-jo rato rungtynės. Jas laimėjusi, "Grandis" užėmė savo grupėje I-ją vietą.

Šiuo metu vykdomas II sis ratas. Šiame rate "Grandis" birž. 10 26 d. pakartotinai įveikė "Barracas Juniors" 34—18 ir liepos 24 d. užskaitytas laimėjimas prieš "Talleres", pastariesiems nestojus kovon. Grandiečiams dar yra likę žaisti 2 rungtynės (prieš "Sport. Alsina" ir "Independiente"), kurias laimėję, skaitysis savo grupėje meisteriu. Vėliau tektų žaisti su kitų grupių nugalėtojais dėl galutinio savo klasės (divizijos) 1949 m. meisterio vardo.

Tikėsimės, kad grandiečiai ir toliau sėkmingai kovos.

KAS KOKĮ SPORTĄ MĖGSTA

Kaip kiekviena tauta ar šalis turi savo mėgiamus valgius, taip ir savo sporto šakas.

Anglai yra žinomi kaip futbolo mėgėjai. Anglijoje yra daug futbolo komandų, kurios iš to gyvena, nes šis sportas taip pat skaitosi profesija ir yra gerai apmokamas (panašiai yra ir Argentinoje). Anglai yra vieni iš geriausių futbolininkų pasaulyje.

Sucmijoje — mėgstamiausios lengvosios atletikos sporto šakos. Įvairių atstumų bėgimuose nuo seniai dominuoja suomiai, švedai, norvegai ir danai. Tai vis skandinavai. Skandinavai taip pat laikomi geriausiais pasaulyje pašliūžininkais ir čiucžėjais.

Kanadiečiai pasižymi ledo rutulio rungtynėms. Jau visa eilė metų Kanada laikoma ledo rutulio pasaulinio meisteriu.

Japonai pasižymi plaukimo sporte. Taip pat japonės pasireiškia plaukimo rekordais. Po Olandijos, Japonijos moterys užima antrą vietą.

Indijos tautinis žaidimas yra lauko hockey. Šiuo žaidimu indams niekas negali prilygti.

Šiaurės Amerikoje — daugiausia bokso mėgėjų. Taip pat Š. Amerika gali didžiulis savo lengvaatletais. Iš viso apie šį kraštą galima pasakyti, kad ten praktikuojamos įvairiausios sporto šakos ir kad jos visos turi daug šalininkų.

S V E T U R

Duesseldorfe įvyko pirmasis po karo Vokietijoje tarptautinis teniso turnyras. Šiame turnyre vyrų vienetė laimėjo amerikietis Earl Cochell, įveikęs finale argentinietį Harald Weiss 6/2, 6/2, 6/1. Pastymėtina, kad prieš tai argentinietis nugalėjo garsųj vokiečių žaidėją von Cramm. Moterų vienetė argentinietė Mary Teran de Weiss finale pralošė prieš vokiетę Tobmann 4/6, 6/4, 7/9. Tačiau mišriame dvejete, ši argentiniečių pora išėjo nugalėtojais, įveikę Winter ir Thounstedt (Pietų Afrika) 7/5, 6/4.

Geriausias čekų spertininkas Jaroslaw Drobny (pasaulinio masto tenisistas ir ledo rutulininkas), kartu su kitu čekų sportininku Wladimir Czernyk, atsisakė grįžti į savo komunistinę tėvynę (po rungtynių Šveicarijoje). Tai jau nebe pirmas įvykis: kiekvieną kartą po išvykų į užsienį, čekų ekipos grįžta nepilnos sudėties. Drobny paliko Čekijoje tėvą, gi Czernyk — žmoną ir mažamečius vaikus.

Gintaras.

MOTERIS JOJA PER PAMPĄ

Vengrų grafienė Elena Sezhenyi, žinoma jojkė, išėjo iš Buenos Aires į Iguazu vandens krioklius, kurie yra prie Argentinos - Paraguaus sienos. Vien tik tiesia linija atstumas siekia 1100 m. Grafienė joja viena; pakeliui ji visur entuziastingai sutinkama ir sveikinamas jos pasiryžimas nujoti tokį ilgą kelią.

BRITAI-MIRŠTANTI TAUTA?

Neseniai baigė darbą anglų karališkoji komisija, kuri per 5 metus tyrinėjo Anglijos gyventojų prieauglį. Komisija priėjo išvados, kad 1880 m. vidutiniškai kiekvienai anglų šeimai teko 6 vaikai, o dabar tik du. Mažėjant gimimams, tauta palengva eina prie mirties. Komisija pripažino, kad tarp Anglijos katalikų gimimų skaičius nėra taip sumažėjęs, kaip kituose sluogsnuose. Komisija priėjo išvados, kad sumažėjo emigracija į anglų kolonijas ir pataria patiems anglams daugiau emigruoti į kolonijas, o jų vieton įsileisti emigrantų iš Europos, ypač iš pabėgėlių, kas dalinai jau yra įvykę.

IŠKILMINGAI ISTEIGTA LIETUVIŲ
KOLEGIJA ROMOJE

Gegužio 1 d. virš šv. Kazimiero Lietuvių Kolegijos Romoje suplevė savo Lietuvos vėliava: tą dieną ši kolegija buvo pašventinta su pontifikalinėmis apeigomis. Pontifikalines šv. mišias atlaikė Jo Eminencija Kardinolas Giuseppe Pizzardo, Seminarijų ir Universitetų Kongregacijos prefektas. Ispūdingą lietuvišką pamokslą pasakė kolegijos fundatorius kleb. A. M. Briška. Aukštųjų svečių tarpe matėsi Arkivyskupas J. Skvireckas, Vyskupas Padolskis, ministras prie šv. Sosto Stasys Girdvainis, Seminarijų ir Universitetų Kongregacijos sekretorius J. E. Akiv. Giuseppe Rossino, Prelatas Pericles Felici, Konsistorialinės Kongregacijos adjutantas Prel. Leonardo Cercione, Vatikano Valstybės Sekretariato atstovas Lietuvos reikalams kun. Luigi D. Poggi, Gregoriano Universiteto rektorius kun. Paolo Dezza, Bibliinio Instituto rektorius kun. Agostino Bea, Angelicum rektorius kun. I. Garde, Laterano Kolegijos rektorius kun. P. Paschini, "Germanicum", Irlandijos, Amerikos, Chicago, Anglijos, Pietinės Amerikos ir Portugalijos kolegijų rektoriai. Turėdama savo tautinę pontifikalinę kolegiją, Lietuva atsistoja garbingoje vietoje šalia kitų didelių katalikiškų tautų.

VIETOS KRONIKA

BUENOS AIRES — AVELLANEDA

L. GRAUŽINIENĖ AVELLANEDOJE

Lietuvos Ministro žmona Laimutė Graužinienė, grįždama su dukrele iš Cordobos į Montevideo, liepos 7 d. sustojo Avellanedoje. Geležinkelio stotyje ją pasitiko Liet. Išlaisvinti Centro pirmininkas I. Padvalskis, pianistas A. Kuprevičius, "LAIKO" garbės leidėjas J. Čekanauskas ir "LAIKO" redaktorius Dr. P. Brazys. Po liet. pamaldų Aušros Vartų parapijos aukštosios viešnios pagerbimui buvo kuklios vaišės, kuriose be minėtųjų dalyvavo "LAIKO" garbės leidėja p. Emilija Čekanauskienė, p. Katalina Čekanauskienė, p-lė Nelida Čekanauskaitė ir gen. T. Daukantas. Po to p. Graužinienė dalyvavo Liet. Tremtinių Vaikams Globoti dr-jos posėdyje ir Išeivių Dienos parengime Lietuvių Salėje. Susipažinusi su vietos veikėjais ir pasimačiusi su senais pažįstamais, vėlai vakare p. Jono Čekanausko automobiliu

MIRĖ KUN. J. VAITKEVIČIUS M. I. C.

Liepos 17 d. netikėtai pasimirė Marijonų Seminarijos Hinsdale, J. A. Valstybėse, profesorius kun. Dr. Juozas Vaitkevičius M. I. C. Velionis buvo gimęs 1880 m. birželio 10 d. netoli Marijampolės. Mokslus baigė Šveicarijoje, kunigu išvestas 1905 m. Buvo žymus teologijos profesorius tomistas Kauno universitete ir Marijonų seminarijos Hinsdale ilgametis rektorius. Pasižymėjo gražiomis rekollekcijomis. Marijonų centre Romoje pakartotinai ėjo studentų prefekto, prokuratoriaus ir generalinio sekretoriaus pareigas. Labai mėgo astronomiją. Paliko paruoštus spaudai 4 tomus mąstymų kiekvienai metų dienai. Palaidotas Chicagoje liepos 20 d.

buvo nuvežta į laivą. Ją palydėjo p. Emilija Čekanauskienė, p. Katalina Čekanauskienė ir "LAIKO" redaktorius. Rep.

PARODĖ, KĄ GALI VAIKAI

Liepos 10 d. Lietuvių Saleje įvyko jaunųjų "Birutės" dr-jos mergaičių parengimas. Gaila tik, kad lietus su perkūnijomis sutrukdė susirinkti gausnei publikai. Spėjusieji prieš lietu atvykti buvo maloniai rustebinti, ką gali padaryti vaikai. Publiką žavėjo meniškasis 4 metų laikų įscenizavimas su gyvomis gėlėmis, zuikučiu ir kt. Rodos, kas ten nepaprasto žinomose liaudies dainelėse "Palankėj linelius roviau" arba "Išėjo tėvelis į mišką", bet kai nematomam vaikučių chorui dainuojant tikrai pasirodė linų roveja ir atjojo bernelis ant "risto žirgo", kai scenoje tikrai pamatė tėvelis, motinėle ir visi vaikai pelėda, — publika ir juokėsi ir verkė, kad jų vaikučiai tokių paprastų, bet kartu tokių gražių dalykų sugeba parodyti. Programą paruošė ir pravedė Lietuvoje buvęs pradžios mokyklų inspektorius A. Ališauskas.

L. K.

IŠEIVIŲ DIENA

Liepos 17 d. Lietuvių Salėje buvo paminėta Išeivių Diena. Po tautinių himnų ir maldos už mirusius, kurią sugiedojo šv. Cecilijos choras prie Dariaus ir Girėno gyvojo paveikslo, kalbėjo Lietuvos Ministro P. Amerikai žmona Laimutė Graužinienė, gen. T. Daukantas ir prof. D. Gruodis. Meninėje dalyje buvo suvaidintas J. Vedegio "Tėvynės balsas" (Liet. valst. teatro aktorius J. Valentinas, D. Valentinaitė, šv. Cecilijos choristai ir kt.). Jaunųjų Mergaičių, Vyrų ir jungtinis šv. Cecilijos choras, komp. V. Rymavičiui vadovaujant, padainavo lietuviškų dainų. Pabaigoje A. Ališauskas patiekė porą inscenuotų liaudies dai-

★
Alisijos ir Elvyros Deveikyčių krikštynos Aušros Vartų parapijos bažnyčioje š. m. liepos 2 d. Iš dešinės į kairę: p. Vl. Urbietis, Ponia Emilija Čekanauskienė, p. K. Deveikis, pp. Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai. Prysakyje stovi Alisija ir Elvyra Deveikytės, o kairėje — kun. V. Raitelis M. I. C. ir kun. K. Černiauskas M. I. C.

★

nų. Pilnutėlė salė žmonių šia turininga ir meniška programa buvo labai patenkinti. Minėjimą Liet. išlaisvinti Centro vardu pravedė J. Gilvydis.

L. R.

VAI LĖKITE DAINOS...

Šv. Cecilijos Choras turi didžiausių nuopelnų, per ištisą metų eilę skleidamas lietuvišką dainą mūsų kolonijoje. Jo rūpesčiu yra suorganizuota ir populiarioji liet. radio valandėlė "Lietuvos Aidai". Pastaruoju metu choras ruošiasi įdainuoti naujų lietuviškų plokštelių. Šis jo užsimojimas sutinka didelį pritaurimą ir paramą visuose sluogsnuose. Šiuo tikslu liepos 30 d. Lietuvių Salėje choras suruošė viešą vakarą, kuriame be paties choro puikiai išpildytų lietuviškų dainų buvo pastatytas A. Gustaičio "Sekminių vainikas" (A. Jaunimo Dr-jos vaidintojai, pastatymas ir režisūra A. Ališausko, dekoracijos Rom. Kuprevičiaus). Kaip paprastai, publikos buvo pilna salė.

Rep.

LAIŠKAS IŠ PREZIDENTŪROS

Lietuvos Gėdulo dienos proga Lietuvai Išlaisvinti Centro Pirmininkas I. Padvalskis gavo nuo asmeninio Respublikos Prezidento sekretoriaus Juan R. Duarte prezidento vardu rašytą sveikinimą.

SUSIVIENIJIMAS LIETUVIŲ ARGENTINOJE pagerbė savo mirusius narius. Š. m. liepos mėn. 9 d. 9 val. ryte buvo atlaikytos iškilmingos gedulingos šv. Mišios Lietuvių Parapijos bažnyčioje už mirusius S. L. A. narius. Po šv. Mišių Kun. Pranas Garšava su S. L. A. pirmininku P. Henriku Šimkūnu, Kazimieru Šulniu, Antanu Geigu ir kitais S. L. A. nariais aplankė Sarandi kapinėse palaidotuosius Susivienijimo L. A. narius, prie kiekvieno kapo atskaitydamas gedulingą "Libera". Tuo pačiu metu liti Susivienijimo L. A. nariai lankė Buenos Aires ir kituose miestuose palaidotus savo narius.

Tos pačios dienos vakare Susivienijimo L. A. patalpoje įvyko kuklus "Vermouth". Vaisių metu gražiai pakalbėjo prisimindami savo mirusius bendradarbius P. Stasys Majauskas, P. Henrikas Šimkūnas, P. Juozas Každaila ir P. Pranas Stalioraitis. Trumpą sveikinimo žodį tarė taip pat Kun. Kazys Černiauskas.

M.

Kun. Vinco Raitelio atsisveikinimas. Š. m. liepos mėn. 26 d. P. P. Katalina ir Jonas Čekanauskai paruošė gražią vakarienę su Kun. Vincu Raiteliu atsisveikinimo proga. Svečių tarpe matėsi Ponia Emilija Čekanauskienė, P. P. Gasevičiai, P. P. Kravickai, Dr. A. Laucius, Dr. A. Zotovas, Daumantas Namikas ir kiti. Atsisveikinimas praėjo labai gražioje, nuoširdžiai lietuviškoje nuotaikoje.

M.

LAIŠKAS PALECKIUI

"LAIKO" bendradarbis Vladas Veselauskas parašė atvirą laišką Justui Paleckiui, kuriame smerkia jo elgesį Lietuvoje prieš ir po bolševikinės okupacijos. Laišvoje Lietuvoje Paleckis skundėsi laisvių suvaržymu, o parsidavęs Kremliai atnešė sau ir visam kraštui pačią baisiausią vergiją. Jo likimas esąs panašus į A. Daudet aprašytosios ūkininko Se-

gėno ožkos, kuri jautėsi suvaržyta vešliame savo šeimininko žardyje, o pabėgusi į kalnus pateko į vilko nasrus. Skirtumas esąs tik tas, kad Segėno ožka krito kovodama, o Paleckis su lietuviškaisiais komunistais žus, giedodami himnus broliuokiam Kremliaus vilkui.

PADEKA

Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje dėkoja visoms draugijoms ir asmenims, prisidėjusiems prie birželio 15 — Lietuvos Gedulo dienos — paminėjimo Lietuvių Salėje Avellanedoje. Tėvams Marijonams dėkoja už pamaldas už Lietuvą, "LAIKO" Redakcijai ir Liet. Radijo Valandėlės vedėjui Z. Juknevičiui už atitinkamus straipsnius ir reklamą. Prof. D. Gruodžiui ir p. Kaibutui už turiningą ir patriotinį žodį, A. Ališauskui už programos paruošimą ir surežisavimą. J. Gliosui, Pp. Noreikienei, Jakabkienei, Miliauskienei, Savickaitėi, Jocaičiui, Masloveckui, Povilionui, Valentinavičiui, Jankauskui, Paliulionytei, E. ir E. Masulytėms ir Matukienei už programos išpildymą. Šv. Cecilijos Chorui su komp. V. Rymavičium prūsųkyje, "Birutės" dr-jai, p. Biknevičiūtei, p. Mikelionienei ir visiems kitiems kuo nors prisidėjusiems prie minėjimo suorganizavimo ir jo pravedimo. Taip pat dėkojame visoms ir visiems, kuo nors prisidėjusiems prie Išėivių Dienos paminėjimo.

Valdyba.

ROSARIO

IŠEIVIŲ DIENA ROSARIO

Rosario lietuvių kolonija Išėivių dieną atšventė liepos 17 d. Šventė prasidėjo pamaldomis, kurias atlaikė ir pritaikintą pamokslą pasakė kun. K. Černiauskas. Po pamaldų Saladillo parapijos kieme įvyko jaukus pobūvis — "asado", kurį atidarė ir kalbą pasakė vietos veikėjas p. A. Švarlys. Kalbėjo gyd. A. Laucis, vietos klebonas Aragone ir vienas lenkų kunigas A. Gawedszki, kuris yra lankęs Seimų kunigų seminariją ir laike vokiečių okupacijos vedėję kartu su lietuviais kunigais Dachau koncentracijos stovykloje. Pobūvio metu aptartas "Šienapiūtės" vaidinimo klausimas Rosario lietuvių kolonijai. Vietiniai lietuviai tam reikalui rodė didelį pritaurimą ir laukia buenosairiečių atvykstant su teatru. Salė tam reikalui jau gauta.

A. L.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

Ant. Vilučiu. Eilėraščių "Poetui" spausdinsime sekančiame "Laiko" numeryje. Prašome neužmiršti mūsų ir toliau.

Ad. Liačui. Tamstos laiškas yra skausmingas ir jaudinantis. Nepasiduokite. Linkime išvermės ir dvasios stiprybės. Vieną iš prisiųstųjų eilėraščių spausdiname.

L. Kančiauskui. Eilėraštis silpnas, nespausdinsime. Patariame daug skaityti ir mokyti pas mūsų žodžio meisterius: B. Brazdžionį, J. Aistį, K. Bradūną, H. Nagį, A. N. Niliūną ir k.

MONTEVIDEO

PRISIMENA TĖVYNĖ

Tradicinis išeivių dienos minėjimas įvyko liepos 17 d. kultūriečių salėje. Gausiai dalyvaujant patriotinei kolonijos visuomenei, atidarymo žodį pasakė J. Jazauskas ir pakvietė kalbėti Lietuvos min. P. Amerikai Dr. K. Graužini. Be to, momentui atitinkamą kalbą pasakė K. Cibiras.

Nuotaikai pajvairinti Ant. Brazys atliko juokingą monologą, o programos vedėjas Ant. Kavėža paskaitė savos kūrybos. Keletas liet. kalbos kursų vaikų deklamavo B. Brazdžionio ir kitų poetų rinktinius eilėraščius. Ypač sudomino publiką keturių metų Viktorės Grišonaitės deklamacija "Aš lietuvaite" ir neseniai iš Europos atvykusio agr. Stanevičiaus daktarės Nijolės — "Jei galėčiau sugrįžti".

K.

KOLONIJOS NAUJIENOS

—Imigracijos įstaiga paskelbė, kad per pirmąjį šių metų pusmetį buvo duoti 3000 imigrantinių leidimų, iš kurių 3 lietuviams. Tuo tarpu žinoma, jog vietos lietuviai yra padavę gana daug prašymų giminėms tremtiniams iš Europos parsikviesti. Toks nežymus lietuviams prašymų patenkinimas galima aiškinti tuo, kad mūsų tautiečiams varda čia yra labai sugadinę komunistai ir komunistuojantieji seniau atvykę lietuviai.

—Jungt. Amerikos Valstybių ambasadoriui ir Belgijos pasiuntiniui išvykstant į kitas paskyrimo šalis, jiems buvo surengta visa eilė atsisveikinimo priėmimų, kuriuose dalyvavo ir Lietuvos min. Dr. K. Graužinis. Ta proga mūsų ministras buvo pakviestas į JAV, Belgijos, Urugvajaus užs. reikalų ministro ir prezidento priėmimus, kur tarėjo progos su diplomatais pasikalbėti apie Lietuvos padėtį.

—Didysis dienraštis "El Dia" vėl paskelbė keletą C. Verax straipsnių apie Lietuvą. **Kor.**

PASISEKĖS U. LIET. KULTŪROS DR-JOS VAKARAS

Š. m. gegužio 8 d. U. L. Kult. Dr-ja surengė vakarą su įdomia programa. Buvo suvaidinta komedija "Nesipriešink". Režisuoja p. K. Vilkui, savo roles su įsijautimu atliko: Leokadija Močekvičiūtė, Ald. Steponienė, Zofija Karaziejūtė, Vyt. Štendelis, Jonas Vuljevas ir Jonas Štendelis.

Kaip paprastai Kult. Dr-jos parengimuose, taip ir ši kartą buvo pilna publikos, kuri programos išpildytojams nepagailėjo aplodismentų. Girdėjosi pagėdavimų, kad Dr-ja dar dažniau darytų tokių parengimų su įdomia lietuviška programa. **Buęs.**

"MINISTRAS" TIK NUSIRAŠINĖJA...

Šiame vadinas daktaru ir ministru P. Š., kuris atstovaujantis nesamam vyriausybei Prancūzijoje, tos "vyriausybės" vardu nesugeba parašyti net trumpo pranešimo. Lietuvos gedulo dienos proga kai kurioje Montevideo spaudoje pasirodęs "direktorijos" pranešimas buvo visaip sudarkytas, bet nemaža jo dalis žodis į žodį nurašyta iš C. Verax knygos "Lituanía entre fuego cruzado" 14 ir 15 puslapių.

Kai taip nusirašinėjama, nenurodant iš kur paimta, vadinasi plagijatas arba spaudos vagystė. Ši skandalą iškėlė radio Carve, dienraščiai "La Tribuna Popular", "El Diario Español" ir kiti.

Rep.

Pašalintas už rašinių pasisavinimą. Demokratinė Urugvajiečių - Lietuvių Kultūros Sąjunga paskelbė savo paskutinio posėdžio protokolą, kuriame nutarta iš tos sąjungos pašalinti P. Šacikauską už kitų autorių rašinių pasisavinimą, pasirašant pačiam po jais. Tada savo laiku buvo kaip didelis skandalas, įrodytas Montevideo spaudoje. Šia proga tenka pridurti, kad liūdno vardo vadinamasis "Demokratinis Komitetas" irgi iširo. Jo sekretorius Alb. Gumbaragis pasmerkė savo buv. pirmininko avantiūristinį karjeros ieškojimą ir viešai pranešė iš savo pareigų pasitraukęs. Taigi šis vadinas daktaru ir ministru P. Š. liko "generolas be kareivių". **Rep.**

URUGVAJIAUS LIETUVAIČIŲ TREMTINIŲ VAIKAMS GLOBOTI DRAUGIJOS APYSKAITA

Šiuo turime garbės pranešti visuomenei 1948 m. pajamų ir išlaidų apyskaitą:

Pajamos:

Nuo 1947 m. liko kasoje	\$ 231.10
1948-V-16 d. pagalvėlės rifa	31.50
1948-VI-21 d. kino seanso pelnas \$	176.25
1948-IX-5 d. arbatėlės pelnas ir aukos	375.16
1948-X-16 d. kino seanso pelnas ..	67.90
Auka p. O. Šumskienės	10.—
Auka kun. Grigaliūno	10.—
Nuošimčiai už Unión Int. de Prot. a la Infancia išplatintus teatrui ir auto rifai bilietus	22.20
Pašalpa gauta iš U. I. P. E. Urugv. Skyriaus	100.—
Draugijos narių mokesčiai	69.81

Viso pajamų \$ 1093.42 \$ 1093.42

Išlaidos:

1948 m. lapkričio m. 30 d. išsiųsta Unión Internacional de Prot. a la Infancia centran Ženevoje 1580 šveicariškų frankų, už kuriuos buvo nupirkta 100 kg. cukraus ir 900 skardinėlių kondensuoto pieno, kurie 1949 m. sausio 8 d. buvo gauti Liet. Raud. Kryžiaus Vokietijoje.	
Urugvajaus pinigais tai kainavo \$ 953.10	
U. I. P. I. metinis Lietuvių Sub-Komiteto mokesčiai už 1948 metus	100.00

Viso Išlaidų \$ 1053.10

Draugijos kasoje 1949 metams lieka \$ 40.32

Pirmininkė: L. Graužinienė
Sekretorė: M. Cieslinskienė

PADEKA

Š. m. gegužės m. 22 d. įvykusio Motinos Dienos minėjimo proga; šiuo reiškiamo didelę padėką visiems savo darbu, aukomis bei dalyvavimu prisidėjusiems:

Pirmoje eilėje mūsų padėka U. L. Kultūros Draugijai už patalpas ir maloniai paskirtą pusę pelno iš bufeto, kas sudarė \$ 30.00.

Labai dėkojame pp. K. Čibirui ir J. Jazauskui bei netikėtai viešniai p-lei Vaitonytei už turingas prakalbas, p. Grėbliūnui už jaudinančias deklamacijas, p. Kevežai už taip gražiai paruoštą meninę programos dalį bei programos vedimą, p. A. Grigaitei, p. Derenčiui bei visiems jaunesiems programos dalyviams už pasidarbavimą.

Programai pasibaigus dalyviams buvo segama rūtės šakelė ir ta proga aukavo: Graužiniai — \$ 10, Jusys — \$ 4, Kaušinis, Grėbliūnas, Bartašiūnas — po \$ 3, Brazys, Steponis — po \$ 2, Jazauskas, Korkuzas, Vaitonytė, Ramonienė, Kundrotienė, Debesienė, Jakubėnas, Švoba, Markevičius, Liūdžius, Bagaurskienė, Pašukonienė, Vitkevičius, Svečiulienė, Grigas, Štendelis, Klimas, Užkevičienė, Godienė — po \$ 1, smulkių aukų — \$ 6,21. Viso aukų gauta \$ 52,21, už kurias aukotojams labai dėkojame.

Didelį pasisekimą turėjo turtinga loterija, kuri atnešė \$ 71.70 pelno. Jai fantus suaukojo: O. Ramonienė, D. Kerpiškienė, K. Siaurusevičienė, U. Godienė, A. Žukelienė, E. Brazienė, L. Grišonienė, K. Jusienė, O. Zupkienė, O. Borsani, M. Cieslinskienė, O. Ščesnulevičienė, Grigienė, S. Jurelytė, L. Graužinienė, K. Čibiras, Jakubėnas, Štabinskas. Visiems aukotojams labai ačiū.

Be to gauta \$ 11.33 gryno pelno už užkandžius, kuriais pasirūpino pp. E. Brazienė ir O. Ščesnulevičienė. Joms ir bufete darbavusiems U. L. Kultūros nariams, ypatingai pp. Klimui, Ešovluckui, V. Štendeliui nuoširdžiai dėkojame.

Tuo būdu šis daug gražios lietuviškos publikos sutraukęs minėjimas davė gražaus pelno viso labo \$ 165,24, kurs visas paskirtas Europoje vargstančių lietuvių tremtinių vaikams sušelpti, kurių vardu visiems tautiečiams dar kartą nuoširdžiai dėkojame.

Urugvajaus Lietuvaičių Tremtinių Vaikams Globoti Draugijos
V A L D Y B A

"LIETUVOS AIDAI"

Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną
sekmadienį 8 val. 30 min.

Radio Mitre LR6

Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

JUOZO SABALIAUSKO KRAUTUVĖ IR PIENINĖ

Rūgštus ir saldus pienas. Mandagus ir greitas
patarnavimas.

Cuba 3968, Cerro, Montevideo.

FUNDICION PRADO

Fundición de Bronce Mecánico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecánica y Estampados Matrices de Todas Clases y para Toda Industria

EDUARDO JUSYS

Molinos de Raffo 473

Montevideo

Telefono: 22 53 05

Jeigu nori pirkti arba parduoti
žemės sklypą (lotą)

bet kokio dydžio ir bet kokiaje vietoje
kreipkis į

ANTONIO ZIDELIS

J. A. ROCA 1047, HURLINGHAM — F. C. P.

T. E. 655 - 0423

RUDOLFO KUREIKIO

LIETUVIŠKA KIRPYKLA

Brasil 796, 4 de Junio (priešais Lietuvių Salę)

DIPLOMUOTA MODISTĖ
MAGDALENA TUMOSIENĖ

Priima įvairius sezoninius ir proginius
užsakymus

Sarmiento 510

Avellaneda

Foto K I K A

LUIS FERSZKO y G. SARMIENTO

Artistas Fotógrafos

Montevideo 482

T. E. 303

Berisso

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas
KIRPYKLA "LA RUBIA"

Savininkė:

ONA KASPARIENĖ

Soler 3441

Bs. Aires

T. A. 79, Gómez 2528

ALFONSO BARTAŠIŪNO

Metalų liejimo ir apdirbimo įmonė

Zapican 2789

Montevideo

Telefono: 23 7 48

PRITYRUSI MODISTĖ

ONUTĖ ZUPKIENĖ

Gral. Aguilar 1253

Montevideo

ČIUŽINIŲ IR UŽUOLAIĐŲ
Dirbtuvė – Parduotuvė

Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos.

Kaimos labai prieinamos.

Antanas Šalčiūnas

Juan B. Alberdi 933 T. E. 60-2784
Buenos Aires

Baldų Fabrikas

Gaminami visų rūšių ir stilių baldai

Antanas Girdauskas

Savininkas

Hernandarias 1721 Buenos Aires

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo

Dirbtuvė

Priima įvairius užsakymus

Antanas Barzdžius

Savininkas:

Av. Alvarez Jonte 1657, Bs. Aires. T. E. 59-5248

FOTO EMILIJA

ATLIEKAMI ĮVAIRŪS FOTO DARBAI
EMILIJA JASIUKYNIENĖ

Savininkė

Nogoya 2969, Villa del Parque. T. E. 50-7319

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė

Gaminami nauji ir taisomi seni batai

JUOZAS ŠNIPAS

Savininkė:

Cabildo 651 — Villa Porvenir — Avellaneda

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ

Didelis pasirinkimas

JUOZAS KUČINSKAS

Savininkas

Gral. Roca 4700 Avellaneda

DIPLOMUOTA MODISTĖ
DANUTĖ GILVYDIENĖ

•
Rio Cuarto 3244
Buenos Aires

Didelė ir moderniška moteriškų rūbų
siuvykla

Modas Survila

Darkas atliekamas sąžiningai, meniškai
ir punctualiai

Esmeralda 823 Buenos Aires
T. E. 31-8446

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS "LIT"

Didelis pasirinkimas. Išpildomi įvairūs užsa-
kymai. Pristatome į visas miesto dalis.
Savininkas

Jonas Aukštikalnis

Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią
šitai pramonės šakai Argentinoje

Posadas 23, Avellaneda. T.A. 20, Wilde 7831
(aukštuma Av. Mitre 4500)

LIETUVIŠKA VALGYKLA -- RESTORANAS
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai. Mandagus
ir greitas patarnavimas

Savininkas

KAZIMIERAS DUDA

Pedro de Mendoza 2117 T. A. 21 - 2952

FOTO STUDIJA

Fotografijų didinimas. Įvairių rūšių portretų
gaminimas. Fotografuoja švenčių,
vestuvių ir kitas iškilmes
Savininkas

Stanislovas Antanavičius

Av. Pavón 1869 Avellaneda

KĖDŽIŲ DIRBTUVĖ

Priima įvairius užsakymus. Darbas atlieka-
mas sąžiningai ir gražiai

Savininkas

M. ŠLIKAS

P-je. Blandengues 3015 (altura H. Cortes 650)
Avellaneda

Lietuviška įvairių prekių Krautuvė

Savininkas

JULĖ SKURAUŠKAITĖ

Lietuviai, remkite savo tautiečius, pirkdami
jų prekes!

Brasil 915, kamp. Mendoza Avellaneda

Metalo išdirbinių fabrikas

Gaminama įvairūs varžtai ir bitoki metaliniai išdirbiniai automatinėmis mašinomis ir dideliame kiekyje

Emilija T. de Čekanauskas

Brandzen 2645
T. A. 22 Avellaneda 8535 ir 4258 — Sarandi

MAŠINŲ FABRIKAS

Šaltam metalo apdirbimui

**KNIEDŽIŲ, VARŽTŲ IR VERŽEKLIŲ
FABRIKAS****Vladas Urbietis**

Savininkas:
C. Morón 3596 (Alt. Pavón 3500), Lanús
T. A. 241, Lanus 0116

KĖDŽIŲ FABRIKAS

Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. Didelis pasirinkimas.
JUOZAS JUŠKA

Savininkas
R. Gutierrez 1948 - Avellaneda - T. A. 22 - 5137

ELEKTRINIS KĖDŽIŲ FABRIKAS

Dirbamos įvairaus stiliaus stiprios kėdės viešbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams

Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis

Savininkai
Quilmes 184, Bs. Aires, T. A. 61, Corrales 4570

VITRINŲ FABRIKAS

Įvairiausi moderniški įrenginiai vaistinėms, drabužių parduotuvėms, barams ir t. t.
Savininkas:

Kazimieras Kaminskas

Trelles 1545-47 Buenos Aires
T. A. 59, Paternal 3675 ir 1918

Didelis Kėdžių Fabrikas

Gaminamos įvairių rūšių kėdės dideliais kiekiais. Darbas atliekamas sąžiningai ir punktualiai
Savininkai:

Šulnis ir Geigas

Chile 765 — Humberto I 1956
T. A. 20 - 9578 Avellaneda

Correo
Argentino
Casa Central

FRANQUEO PAGADO
Concesión No. 4289

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 4015

Registro Nacional de la Prop. Intelectual No. 282140

Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas
Gaminama automatinėmis staklėmis

Inž. Jonas Čekanauskas

Brandzen 2555 - Avellaneda - T. A. 22-9264
T. A. Particular: 22, Avellaneda 7812

Mechaninė dirbtuvė

Veržeklių gamyba. Gaminamos standartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės
Savininkas:

Inž. Jonas Ramanauskas

Anatole France 390, Sarandi, Avellaneda

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA 'EUROPA'

Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilnių paruošimui

Jonas Motekūnas

Savininkas
Curupayti 230-32 - Gerli F.C.S. - Avellaneda
T. A. 241, Lanus 0933

Lietuviškas kėdžių fabrikas

Gaminamos tvirtos ir stilingos kėdės pagal užsakymą: viešbučiams, kavinėms, raštinėms, krautuvėms ir privatiems butams

Bronius Eidukonis

Savininkas
Salta 265, Sarandi F.C.S. T. A. 22 - 5461

MECHANINĖ DIRBTUVĖ

Įvairiems darbams. — Įvairiausi pritaikymai, padangų ir stabdžių keitimas. Darbas atliekamas sąžiningai ir greitai.

J. Sudnius ir D. Reale
Entre Rios 1866, Buenos Aires - T. A. 23-0903